

Cohousing De Klijte Moen, Zwevegem

Archeologisch vooronderzoek t.b.v. **Archeologienota ID20365**

Verslag van resultaten

Bureauonderzoek – 2021J27

Colofon

Titel: Cohousing De Klijte Moen, Zwevegem
Archeologisch vooronderzoek t.b.v. de Archeologienota -Verslag van
resultaten Bureauonderzoek (2021J27)

Status: definitief

Datum: 19 januari 2022

Auteur: lic. D. Demey

Kaartvervaardiging: lic. D. Demey

Projectcode OE: 2021J27

Oudland projectcode: MOKL-21

Erkend archeoloog: Dieter Demey (OE/ERK/Archeoloog/2017/00194)

Bewaarplaats documentatie: Oudland BV

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

Oudland BV
Fortbekeweg 11
8000 Koolkerke
telefoon: 0468/34 13 05
E-mail: info@oudland.be

© Oudland BV, 2022

Oudland aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

Oudland BV heeft in oktober 2021 en januari 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van het geplande bouwproject op adres De Klijte 12 te Moen, gem. Zwevegem. Dit vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek waarbij het archeologisch potentieel voor het plangebied is geëvalueerd op basis van gekende en ontsloten informatie.

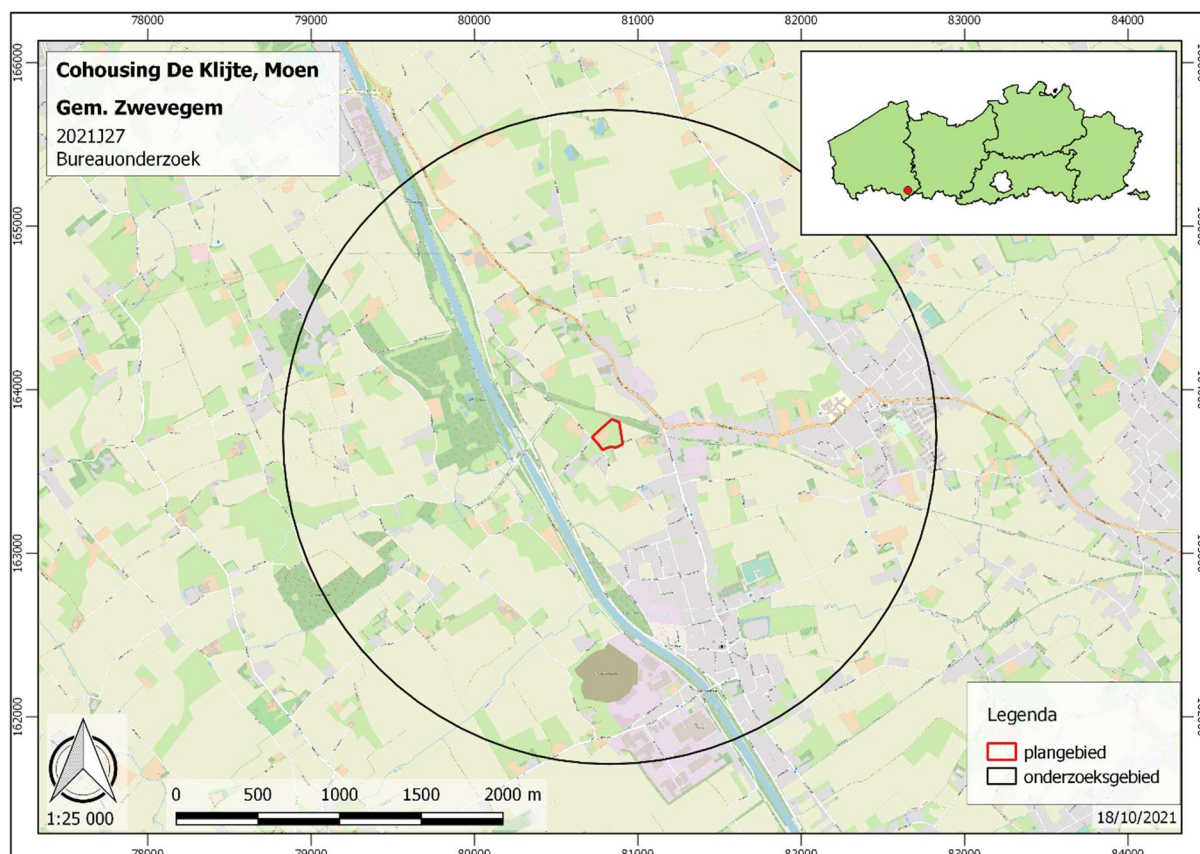
Geconcludeerd kan dat voor het plangebied enkel een verhoogde verwachting geldt voor het voorkomen van archeologische vindplaatsen uit de steentijden. Er zijn geen overige, historische of cartografische aanwijzingen voor andersoortige of jongere (pre)historische sporen. Specifiek wordt verwezen naar het ontbreken van enige bekende archeologische resten of indicatoren in (de directe omgeving van) het plangebied en de naar verwachting nog weinig intacte ondergrond ter hoogte van de geplande werken. Met name hellingerosie die zal hebben plaats gevonden op het akkerland tot circa 1961 en de bouw van het 18^{de}-eeuwse boerenerf en de 20^{ste}-eeuwse uitbouw ervan zal naar verwachting resulteren in een sterk gefragmenteerd en nog weinig herkenbaar bodemarchief.

Doordat de kans op het voorkomen van waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied aldus laag wordt ingeschat, wordt aanvullend archeologisch vooronderzoek niet noodzakelijk geacht. Er wordt dan ook geen programma van maatregelen voor verder onderzoek voorzien. Voor de veiligstelling van eventuele toevalsvondsten volstaat het om te verwijzen naar de in artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde archeologische meldingsplicht.

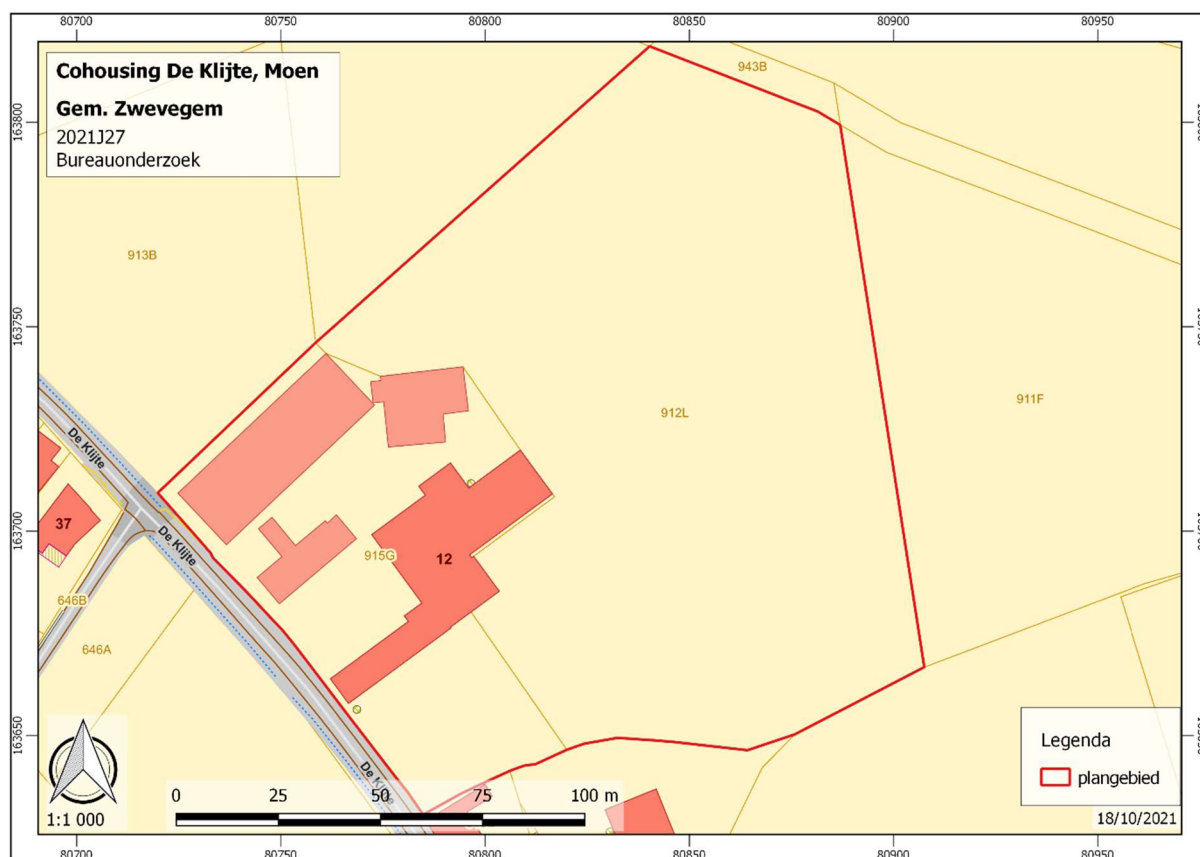
Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inhoudsopgave.....	4
1 Inleiding.....	7
1.1 Administratieve gegevens	7
1.2 Algemeen.....	8
1.2.1 Aanleiding	8
1.2.2 Ruimtelijke situering	8
1.2.3 Huidige situatie plangebied	8
1.2.4 Archeologische voorkennis	8
1.2.5 Juridische context	8
1.2.6 Geplande werken.....	10
1.3 Opzet en onderzoeksoopdracht	14
1.3.1 Opdracht.....	14
1.3.2 Opzet.....	14
1.4 Leeswijzer	14
2 Bureauonderzoek	15
2.1 Beschrijvend gedeelte	15
2.1.1 Administratieve gegevens.....	15
2.1.2 Onderzoeksoopdracht	15
2.1.3 Strategie & werkwijze	16
2.2 Resultaten.....	17
2.2.1 Aardkundige gegevens.....	17
2.2.2 Historische situering	23
2.2.3 Historische kaarten en luchtfotografie	23
2.2.4 Archeologische gegevens.....	29
2.2.5 Verstoringshistoriek.....	29
2.2.6 Archeologische verwachting.....	32
2.3 Synthese en assessment	33
2.3.1 Synthese.....	33
2.3.2 Assessment	34
3 Bibliografie	35
3.1 Uitgegeven bronnen.....	35
3.2 Onuitgegeven bronnen.....	35
3.3 Geraadpleegde websites	35

4	Figurenlijst.....	36
5	Lijst van bijlagen	37



Figuur 1: locatie plangebied op topografische laag (bron: openstreetmap.org)



Figuur 2: projectie plangebied op kadasterplan (bron: geopunt.be)

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

Archeologienota:	ID20365		
Nota:	-		
Projectcode Agentschap OE:	2021J27	bureauonderzoek	
Site code (intern gebruikt):	MOKL-21		
Erkende archeoloog:	Dieter Demey (Oudland BV) OE/ERK/Archeoloog/2017/00194		
Locatie plangebied:	Provincie:	West-Vlaanderen	
	Gemeente:	Zwevegem	
	Deelgemeente:	Moen	
	Postcode:	8552	
	Adres:	De Klijte 12	
	Toponiem:	De Klijte	
	Kadastraal:	ZWEVEGEM - AFDELING 5, sectie A, perceel 915G, 912H	
	Bounding Box:	ZW: X: 80719.8 Y: 163630.65	
		NO: X: 80907.5 Y: 163818.58	
Oppervlakte betrokken percelen:	22.200 m ²		
Oppervlakte bodemingrepen:	3.000 m ²		
Oppervlakte plangebied:	22.200 m ²		
Oppervlakte onderzoeksgebied:	15.518 km ²	bureauonderzoek	
Termijn uitvoering onderzoek:	18 oktober 2021 t.e.m. 18 januari 2022		
Betrokken actoren:	Dieter Demey	veldwerkleider, erkend archeoloog	
Wetenschappelijke advisering:	-		

1.2 Algemeen

1.2.1 Aanleiding

Oudland BV heeft in oktober 2021 en januari 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van het project Cohousing De Klijte Moen. Het project voorziet in de herinrichting en verbouwing van een oude hoeve met de installatie van 12 wooneenheden, aanleg omgevend park en bijhorende infrastructuur.

1.2.2 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in het ZO van de provincie West-Vlaanderen. De ZW zijde van het plangebied wordt begrensd door de straat De Klijte. De NO zijde ligt tegen de oude spoorbedding die destijds Kortrijk met Avelgem verbond. Het plangebied ligt op 1,5km ten NNW van het centrum van Moen en op 5,5km ten ZO van het dorpscentrum van Zwevegem (gem. Zwevegem). Op het gewestplan wordt het plangebied aangegeven als agrarisch gebied (code 0900). De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 22.200 m². Het gaat om één eigendom. Het perceel heeft als kadastrale omschrijving: ZWEVEGEM - AFDELING 5, sectie A, perceel 915G, 912H.

1.2.3 Huidige situatie plangebied

Actueel plangebied bestaat uit een historisch boerenhof met recente uitbreidingen en omgevend grasland. Een bakstenen woonhuis en een L-vormige bakstenen schuur vormen het historische erfgedeelte van het hof dat is vastgesteld als bouwkundig erfgoed onder ID27888.¹ Het oude boerenhof bevindt zich in de W helft van het plangebied en ligt aan de straat De Klijte. De centrale koer van het erf is verhard met kasseien en steenslag. Op de binnenplaats staat voor de Z vleugel van de L-vormige schuur een treurwilg. Aan de straatkant staat voor het woonhuis een tweede hoogstam.

In de jaren 1950-1970 zijn drie schuren bijgebouwd met snelbouwsteen onder een dak van golfplaten: iets ten N van het woonhuis, tegen de NO kant van de historische schuur en daarachter, bij het meest N eind van het erf. Hier is na 1971 nog een betonnen sleufsilo gebouwd. De oppervlakte tussen de historische kern en de recente uitbreidingen is verhard met steenslag, tegels en betonplaat. Tussen deze bijgebouwen staan enkele verspreide hoogstammen. De O helft van het plangebied wordt volledig ingenomen door permanente graslandweide. Net voorbij de ZO hoek van het plangebied bevindt zich een recent uitgraven poel. De NO rand van het plangebied grenst tegen een oude spoorberm.

Er is geen informatie beschikbaar over kabels of leidingen die interfereren met het plangebied. Het Kabel- en Leidingenportaal (KLIP) is voor de studieopdracht niet geraadpleegd. Er is geen informatie beschikbaar over reeds uitgevoerd bodemonderzoek en er wordt uitgegaan van afwezigheid van vervuiling of explosieven.

1.2.4 Archeologische voorkennis

De voorziene werken liggen niet binnen de contouren van een eerder vastgestelde archeologische zone. Binnen het plangebied beschrijft de CAI geen bekende archeologische vindplaatsen of archeologische indicatoren (cf. *infra*). Het plangebied was niet eerder onderwerp van archeologisch vooronderzoek.²

1.2.5 Juridische context

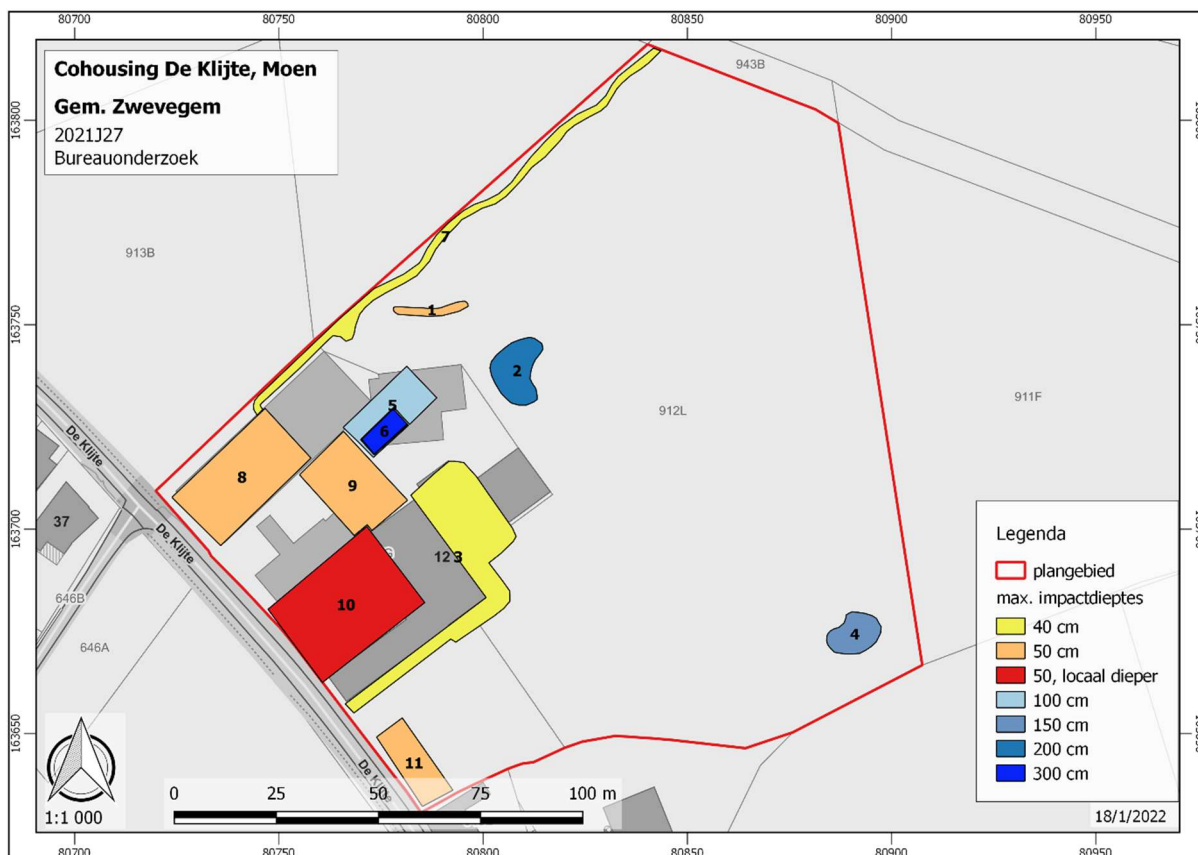
De voorziene inrichting omvat of faciliteert ingrepen in de bodem die mogelijk bedreigend zijn voor eventueel aanwezige archeologische resten. Ingevolge het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013 dient een archeologienota toegevoegd bij de aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Onderhavige vergunningsaanvraag heeft immers betrekking op percelen met een totale oppervlakte van 3.000 m² of meer en kaderen niet in verbeterd bodembeheer. De voorziene werken liggen niet in een gebied zonder archeologisch erfgoed zoals deze zijn vastgesteld in het besluit van de administrateur-

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Hoeve [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/81142> (Geraadpleegd op 20-10-2021)

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>



Figuur 3: projectie plangebied op orthofoto van maart 2020 (bron: geopunt.be)



Figuur 4: overzicht geplande buitenwerken met impactdieptes (bron: initiatiefnemer)

generaal van 22 mei 2018. De voorziene werken liggen niet binnen de contouren van een reeds gekende verstoorte zone. De voorziene werken liggen niet binnen bestaand gabarit.³

Omdat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning economisch onwenselijk wordt geacht door de bouwheer en mede vanwege de nog aanwezige bebouwing binnen het plangebied, is geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een archeologienota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er in het plangebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.6 Geplande werken

Cohousing De Klijte Moen voorziet in het behoud en de renovatie van de historische hoevewoning en L-vormige schuur. Deze gebouwen zullen worden aangepast en ingericht met respectievelijk 3 en 9 wooneenheden, elk voorzien van een eigen terras. De 20^{ste}-eeuwse aanbouwen, schuren en de sleufsilos, alsmede de actuele verharding zullen worden gesloopt. Enkel het NO eind van de recente schuur achter het woonhuis wordt behouden en geïntegreerd in de nieuwe inrichting. Bij de historische L-vormige schuur is gepland om de originele poorten terug open te werken met grote raampartijen. De tuinen aan de achterkant van deze units zullen vlak worden gesteld en achterin, tegen de helling, worden voorzien van een steilrand tot 40cm hoog. Op heden zijn er geen definitieve plan- en bouwtechnische details van de renovatie beschikbaar.

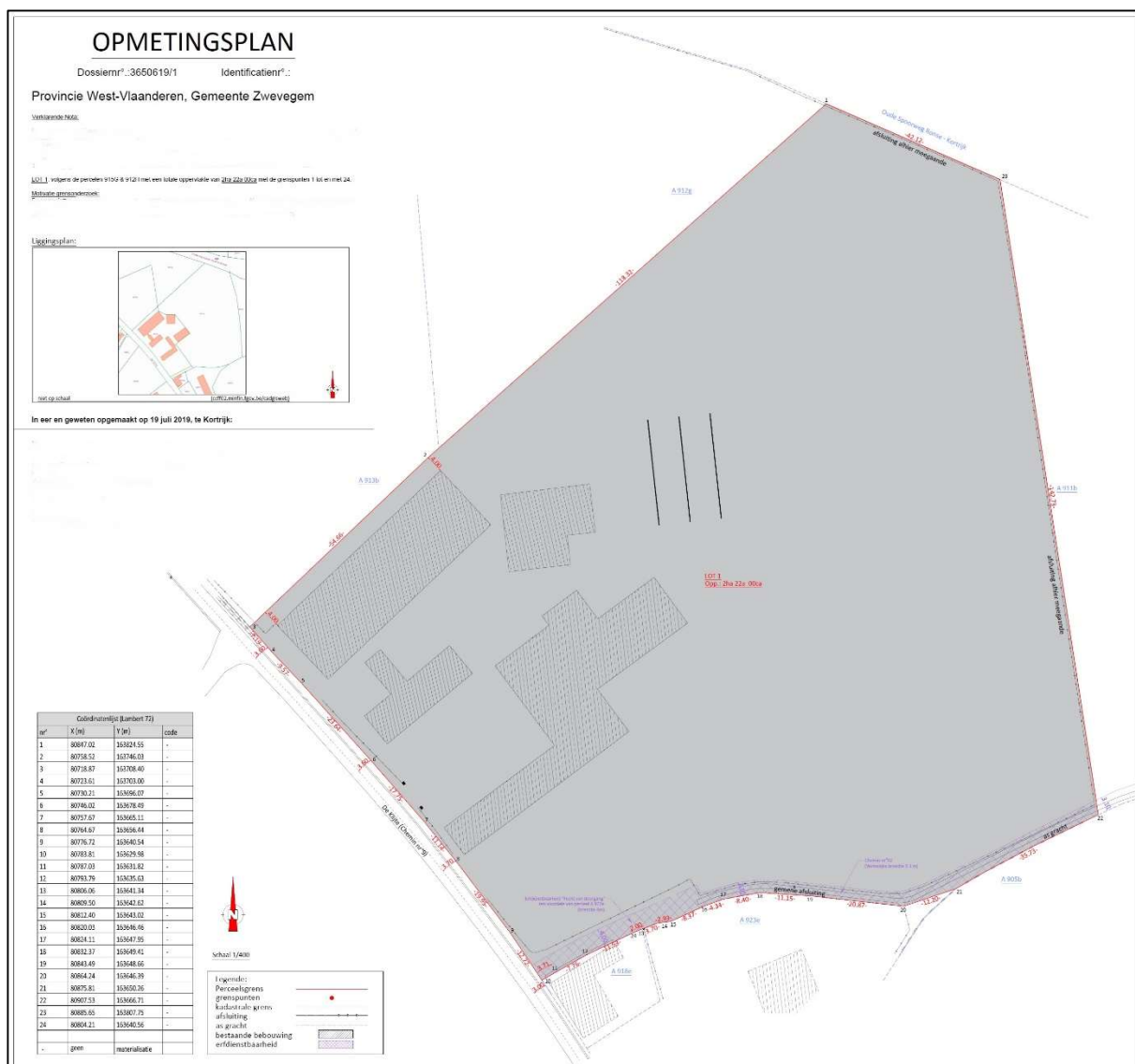
Eén collectieve voorziening is een zgn. *common house* en betreft volledige nieuwbouw op de locatie van de kleine centrale 20^{ste}-eeuwse schuur. Het nieuwe bouwvolume heeft een footprint van 250m² en wordt als enige gebouw binnen het plangebied voorzien met een kelder.

Overige gemeenschappelijke voorzieningen zijn een parkeerruimte voor 16 wagens, tuin, boomgaard en moestuin. Er wordt een verhard fietspad voorzien vanaf het erf naar de geplande fietssnelweg op de voormalige spoorberm, alsook de installatie van nieuwe riolering en een warmtenet. Waterinfiltratie is voorzien in de richting van de bestaande grachten en poel en middels een wadi aan de straatzijde.

Rondom het woonerf zijn er maar beperkte ingrepen gepland: een vijver met een oppervlakte van circa 145m² en maximale diepte van 200cm deel interfererend met de actuele sleufsilos en een poel in de ZO hoek van het perceel 912L met een oppervlakte van circa 100m² tot maximaal 1,5m diep. Er zijn verder géén modificaties van het maaiveld voorzien.

Zone	m ² oppervlakte	cm max. impact	Merk op
1	35	50	
2	145	200	
3	600	40	
4	100	150	
5	170	100	
6	50	300	
7	275	40	
8	520	50	
9	335	50	
10	720	50	lokaal ook regenputten
11	170	50	

³ <https://geo.onroerenderfgoed.be>



Figuur 5: bestande toestand opname juli 2019 (bron: initiatiefnemer)



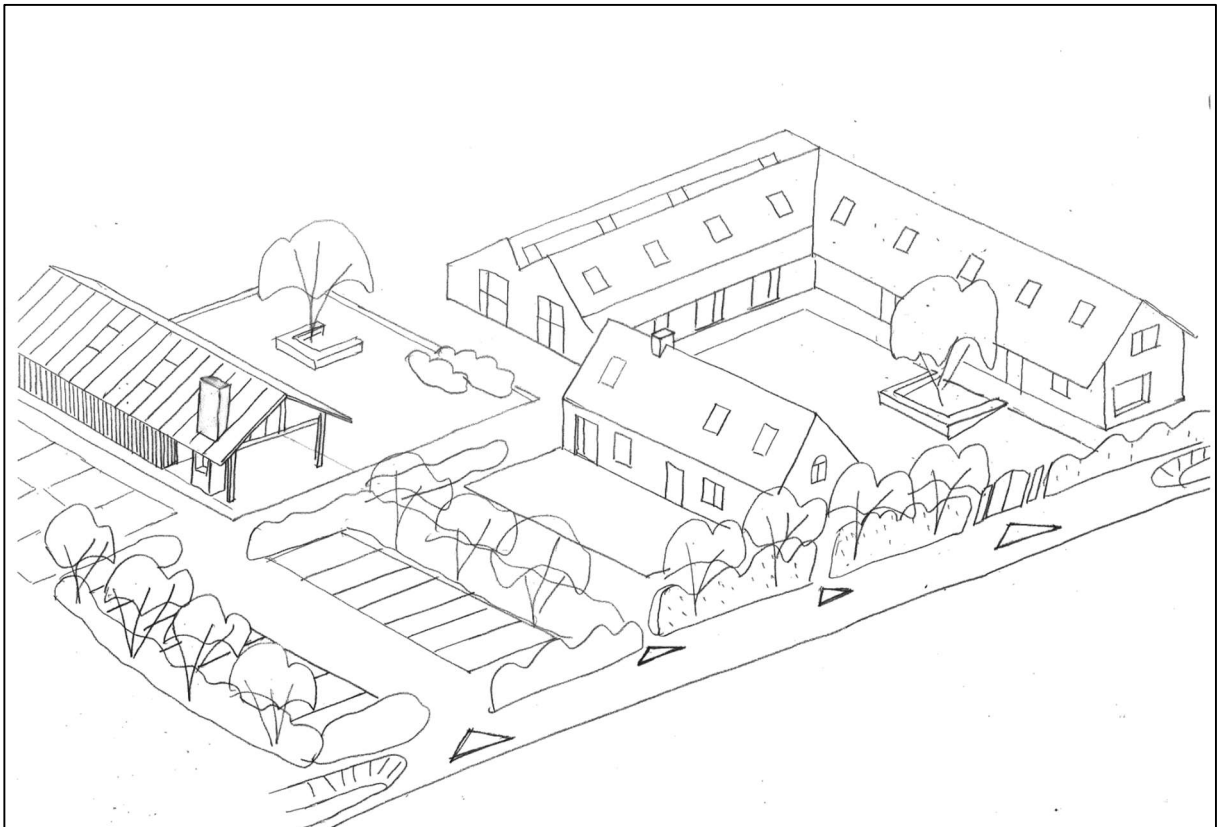
Figuur 6: voorgevel van het woonhuis (bron: initiatiefnemer)



Figuur 7: schetsontwerp stadslandschap januari 2022 (bron: initiatiefnemer)



Figuur 8: O gevels van de historische L-vormige schuur (bron: initiatiefnemer)



Figuur 9: schetsontwerp isometrie (bron: initiatiefnemer)

1.3 Opzet en onderzoeksopdracht

1.3.1 Opdracht

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied:

1. *inventariseren*: zijn er archeologische sites te lokaliseren en welke zijn hun karakteristieken (types, datering, begrenzing, bewaringstoestand en relatie met het landschap)?
2. *waarderen*: wat is de kenniswaarde van eventuele aanwezige archeologische sites?
3. *veiligstellen*: hoe moet met eventuele waardevolle archeologische sites worden omgegaan in het kader van de geplande bodemingrepen (*in situ*, *ex situ*)?

1.3.2 Opzet

Het archeologisch vooronderzoek beoogt steeds een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed. Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, is aldus eerst de opportuniteit van de diverse (combinaties van) methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

De keuze van de (combinaties van) methoden is steeds gebaseerd op volgende vier criteria:

1. *mogelijkheid*: is het mogelijk om de methode toe te passen binnen het plangebied?
2. *nut*: kan een bruikbaar resultaat verwacht worden met de toepassing van de methode?
3. *schadelijkheid*: kan toepassing van de methode het te verwachten bodemarchief overdreven beschadigen?
4. *noodzaak*: rechtvaardigt de kost van de methode het te verwachten resultaat?

Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	Vooronderzoek met ingreep in de bodem
a. bureauonderzoek	
b. landschappelijk bodemonderzoek	
c. geofysisch onderzoek	
d. veldkartering	
e.	verkennend archeologisch booronderzoek
f.	waarderend archeologisch booronderzoek
g.	proefsleuven en proefputten

1.4 Leeswijzer

Ieder archeologisch vooronderzoek begint noodzakelijkerwijs met een bureauonderzoek (zie hoofdstuk 2). Over de aanvullende fasen van vooronderzoek wordt in volgorde van uitvoering gerapporteerd. Bij elke fase van vooronderzoek is de vraagstelling gespecificeerd, de methode toegelicht en over bekomen resultaten gerapporteerd. Iedere fase eindigt met het afwegen van de noodzaak van verder vooronderzoek. Hiertoe wordt een uitspraak gedaan over het potentieel op kennisvermeerdering hierbij en de eventuele aard daarvan. Waar van toepassing is een kader gespecificeerd waarbinnen het potentieel dient waargemaakt.

Indien het bureauonderzoek voldoende informatie oplevert, of er geen aanvullend vervolgonderzoek kan worden uitgevoerd voorafgaand aan het bekomen van de vergunning, zal na deze eerste fase van vooronderzoek al een programma van maatregelen worden uitgeschreven met aanbevelingen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

Onderstaande gegevens zijn aanvullend op de administratieve gegevens zoals in het inleidend deel 1 weergegeven en zijn specifiek van toepassing op het bureauonderzoek.

- *Projectcode agentschap OE:* **2021J27**
- *Plangebied:* cf. *supra* (1.1)
- *Onderzoeksgebied:* voor het bureauonderzoek is tot 2 km rondom het plangebied gezocht naar relevante informatie voor de evaluatie van het archeologisch potentieel cf. *infra* (2.1.3)

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 *Doelstelling*

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap van het archeologisch vooronderzoek. Tijdens het bureauonderzoek wordt door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen getracht om eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het plangebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen -cf. *supra* (1.3.1).

Aangenomen wordt dat het archeologisch erfgoed binnen een plangebied bij de aanvang van een vooronderzoek nog grotendeels onbekend is. In de praktijk resulteert het bureauonderzoek dan ook meestal in een inschatting van een archeologisch potentieel en maar zelden in de beoogde absolute inventaris. Het potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van archeologische resten en is gebaseerd op variabelen zoals aardkundige context, verstoringshistoriek en archeologische indicatoren.

Het bepalen van de archeologische verwachting is een zinvolle doelstelling voor het bureauonderzoek. Deze werkhypothese laat in afwachting van de exhaustieve archeologische inventaris toe om beredeneerde keuzes te maken met betrekking tot aanvullende stappen van vooronderzoek (cf. 1.3.2), alsook een eerste en voorlopige evaluatie van de planeffecten.

2.1.2.2 *Vraagstellingen*

Het bureauonderzoek realiseert zijn doelstelling met het beantwoorden van de onderzoeksvragen:

- I. Hoe is de aardkundige opbouw van het plangebied, welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- II. Wat was het historisch landgebruik van het plangebied, wat is de invloed daarvan voor (eventueel) aanwezige archeologische resten en zijn er verstoorde zones aan te wijzen?
- III. Zijn er archeologische resten bekend of te verwachten binnen het plangebied en welke is hun aard, ouderdom, gaafheid en conserveringsgraad?
- IV. Wat is de invloed van de geplande werkzaamheden op (eventuele) archeologische resten en op welke manier kan hiermee bij de planuitvoering worden omgegaan?

2.1.2.3 *Randvoorwaarden*

Het onderzoek is uitgevoerd door een erkend archeoloog volgens de normen van de Code van Goede Praktijk.

2.1.3 Strategie & werkwijze

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen worden uiteenlopende bronnen geraadpleegd tijdens het bureauonderzoek: de Centrale Archeologische Inventaris (CAI)⁴, topografische, kadastrale en historische kaarten, bodemkaarten en geomorfologische kaarten, het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) en luchtfoto's.

Een groot aandeel van deze bronnen werd via de website Geopunt geraadpleegd.⁵ Geopunt is een centrale website die vrijwel alle bestaande geografische overheidsinformatie ontsluit. Zo werd voor het bekomen van de kadasterinformatie gebruik gemaakt van het Grootchalig Referentiebestand Vlaanderen dat via deze weg door het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) aangeboden wordt. Het kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt is vergeleken met het plan dat beschikbaar is via de CADGIS Viewer van de Federale Overheid.⁶ Ook Cartesius is geraadpleegd.⁷ Dit is een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika.

Voor het aanmaken van het kaartmateriaal werd het programma QGIS gebruikt, een geografisch informatiesysteem. In de mate van het mogelijke werd het relevante cartografische materiaal ingeladen in het programma om op deze manier zoveel mogelijk van het kaartmateriaal te genereren dat in dit bureauonderzoek gebruikt wordt. Hierbij werd telkens het plangebied en of onderzoeksgebied geprojecteerd of aangeduid op de onderliggende kaarten. Tijdens het bureauonderzoek zijn de verzamelde aardkundige, landschappelijke, archeologische, historische en historisch-geografische gegevens in samenhang geanalyseerd en beoordeeld.

Voor de technische aspecten en de gegevens omtrent de werkzaamheden zijn de plannen en gegevens gehanteerd zoals ze zijn verkregen en toegelicht door de initiatiefnemer.

⁴ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

⁵ <http://www.geopunt.be/>

⁶ <https://financien.belgium.be/nl/E-services/cadgis>

⁷ <https://www.cartesius.be/>

2.2 Resultaten

2.2.1 Aardkundige gegevens

2.2.1.1 *Topografie*

Het plangebied wordt op de traditionele landschappenkaart van Vlaanderen gesitueerd in de zandleemleemstreek en meer specifiek in deel van het Iemig Schelde -Leie interfluvium.⁸ Landschappelijk wordt de regio ook gerekend tot de Heuvels van Moeskroen-Tiegem-Anzegem.⁹ De N helft van het onderzoeksgebied valt samen met het centrale gedeelte van deze ZW-NO georiënteerde heuvelrij. Het plangebied ligt op een Z uitloper van de Keiberg. Vanaf de top helt het landschap hier af van 66m tot circa 35m +TAW. Z voorbij het plangebied helt het onderzoeksgebied verder af tot circa 21m +TAW. Het landschap is verder in reliëf gesteld door het kanaal Bossuit-Kortrijk en de Oliebergbeek, Sluisbeek en Scheebeek.

Het plangebied helt in Z richting af van 40m tot 30m +TAW (circa 5°). Enig grillig microreliëf bij de grenzen van het plangebied resulteert uit antropogene modificaties in recentere tijden en toont ruimtelijke samenhang met de kavelgrenzen en een oude spoorberm. Ook de inplanting van het historische boerenhof heeft geresulteerd in een lokale reliëfaanpassing in de ZW hoek van het plangebied, met de vorming van steilranden en een komvormige laagte.

2.2.1.2 *Hydrografie*

Het plangebied ligt in het Boven-Scheldebekken, in het deelbekken van de West-Vlaamse Scheldemeersen.¹⁰ De Olieberg-, Sluis- en Gauwelbeek vormen binnen het onderzoeksgebied de bovenloop van het beekdalsysteem waarin tegenwoordig de Rijtgracht stroomt. Het plangebied situeert er zich op circa 500m ten N van.

2.2.1.3 *Tertiairgeologie*

In het plangebied vormt de Formatie van Kortrijk de Tertiaire top laag.¹¹ Dit mariene sediment heeft een ouderdom van ca. 50Ma jaren. In het plangebied is de formatie vertegenwoordigd door het Lid van Roubaix (voormalig Lid van Moen), een lithostratigrafische eenheid die hoofdzakelijk bestaat uit mariene kleiige sedimenten (grijze klei tot silt met kleilagen of kleihoudend silt) met weinig macrofossielen. Het plangebied ligt tussen de 20m en 30m +TAW isohypse van de top van het Tertiair: de tertiaire top laag bevindt zich ter hoogte van het plangebied dus op ongeveer 10 m diepte.¹²

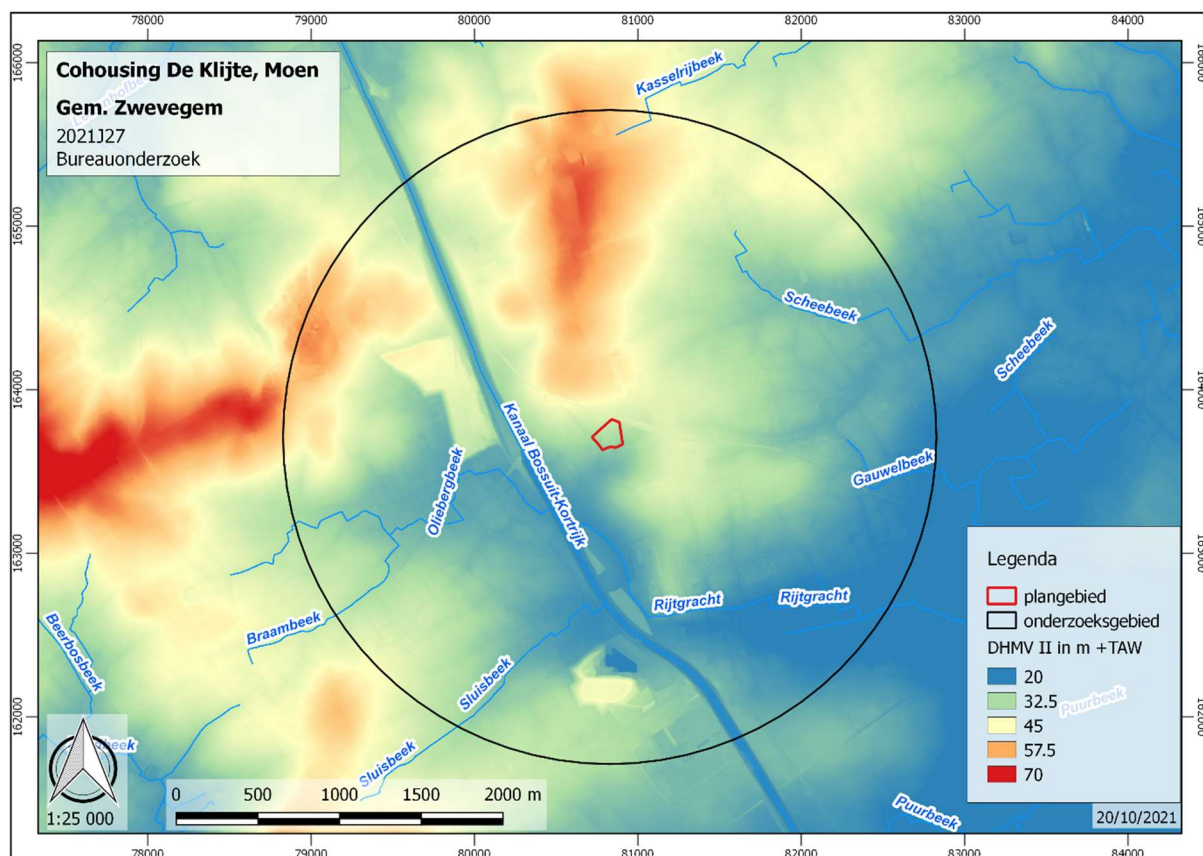
⁸ <http://www.geopunt.be/>

⁹ Gysels 1993, 117 e.v. (specifiek fig. 13)

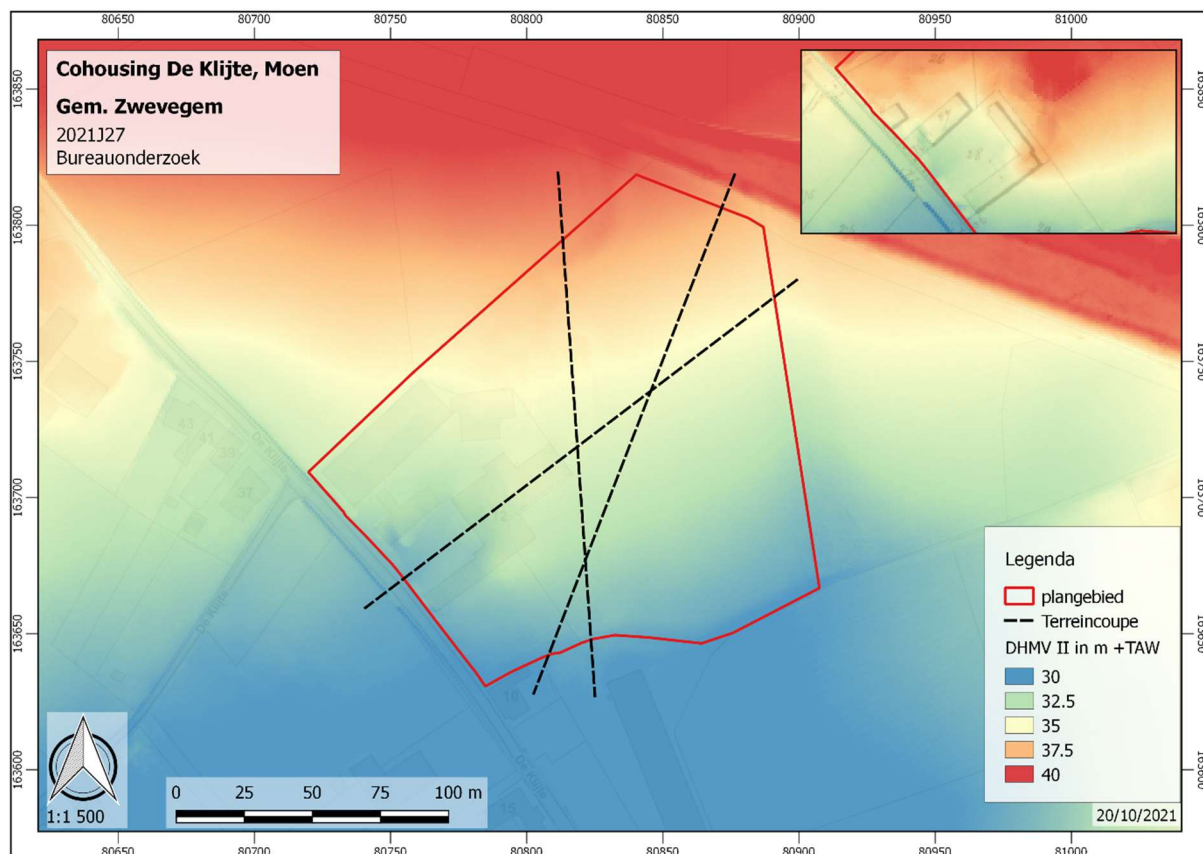
¹⁰ <http://www.geopunt.be/>

¹¹ <http://www.geopunt.be/>

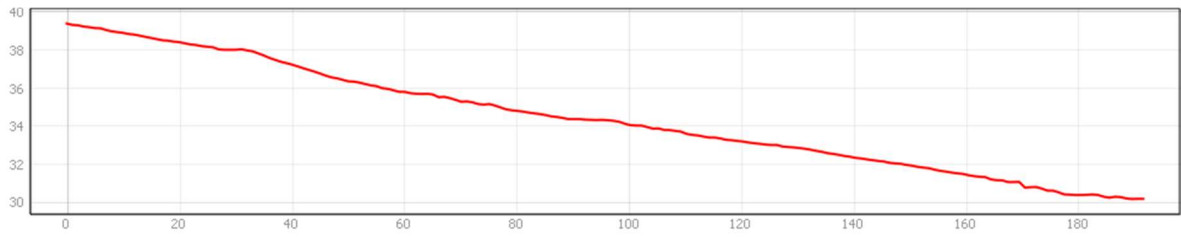
¹² <http://www.geopunt.be/>



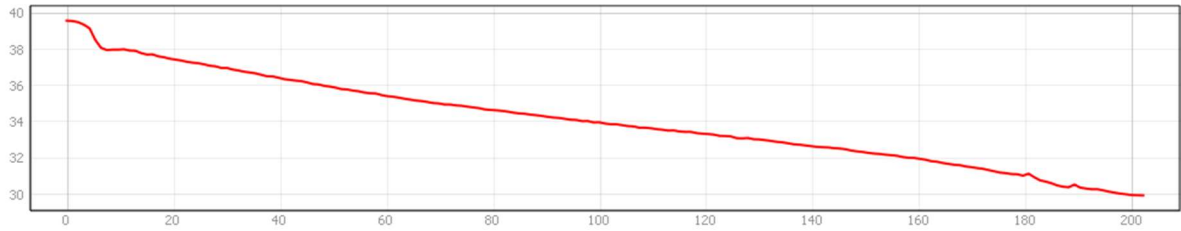
Figuur 10: topografie en hydrografie in het onderzoeksgebied (bron: geopunt.be)



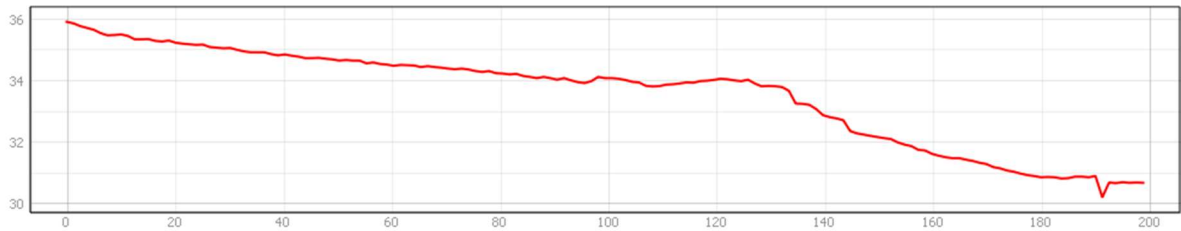
Figuur 11: terreincoupe van het plangebied, inzet toont impact historische hoeve (bron: geopunt.be)



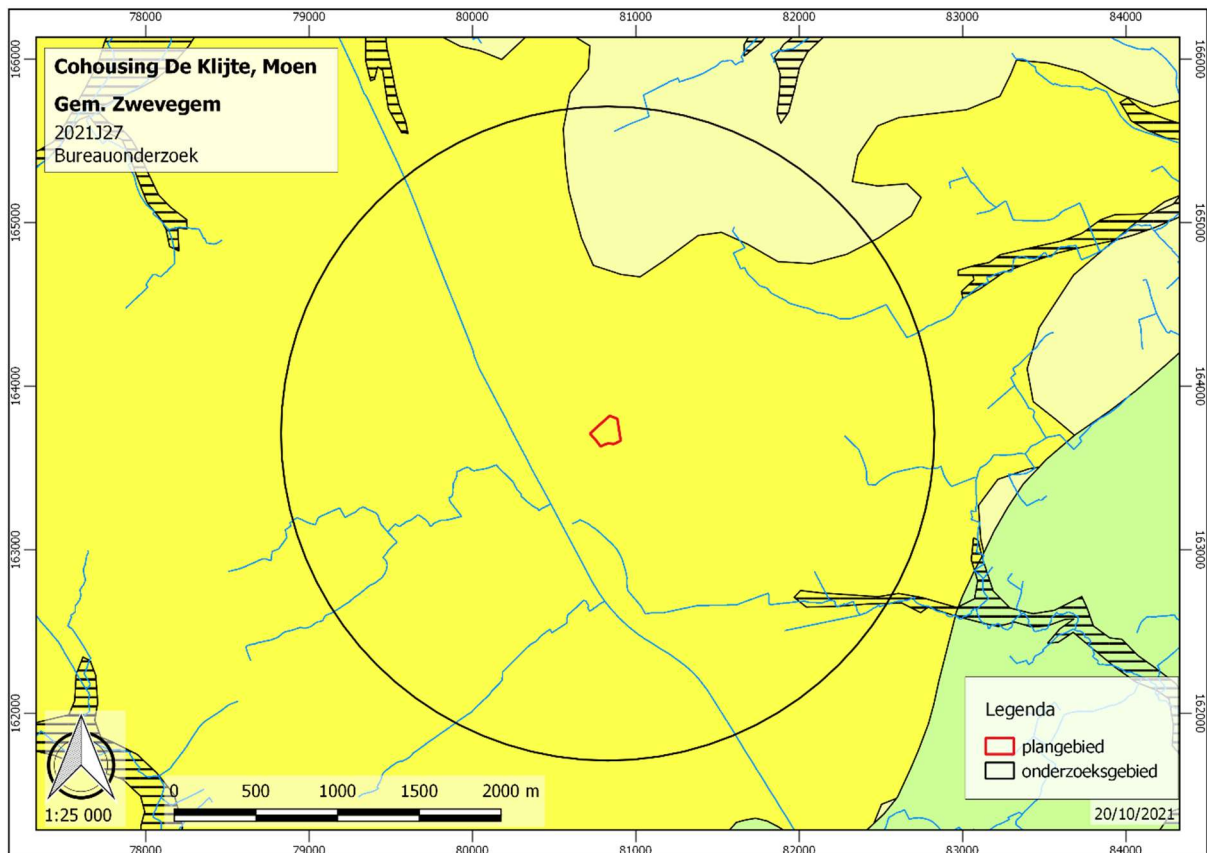
Figuur 12: N-Z terreincoupe (bron: geopunt.be)



Figuur 13: NNO-ZZW terreincoupe (bron: geopunt.be)



Figuur 14: NO-ZW terreincoupe (bron: geopunt.be)



Figuur 15: projectie plangebied op Quartair profieltypekaart 1/200.000 met aanduiding waterlopen (bron: geopunt.be)

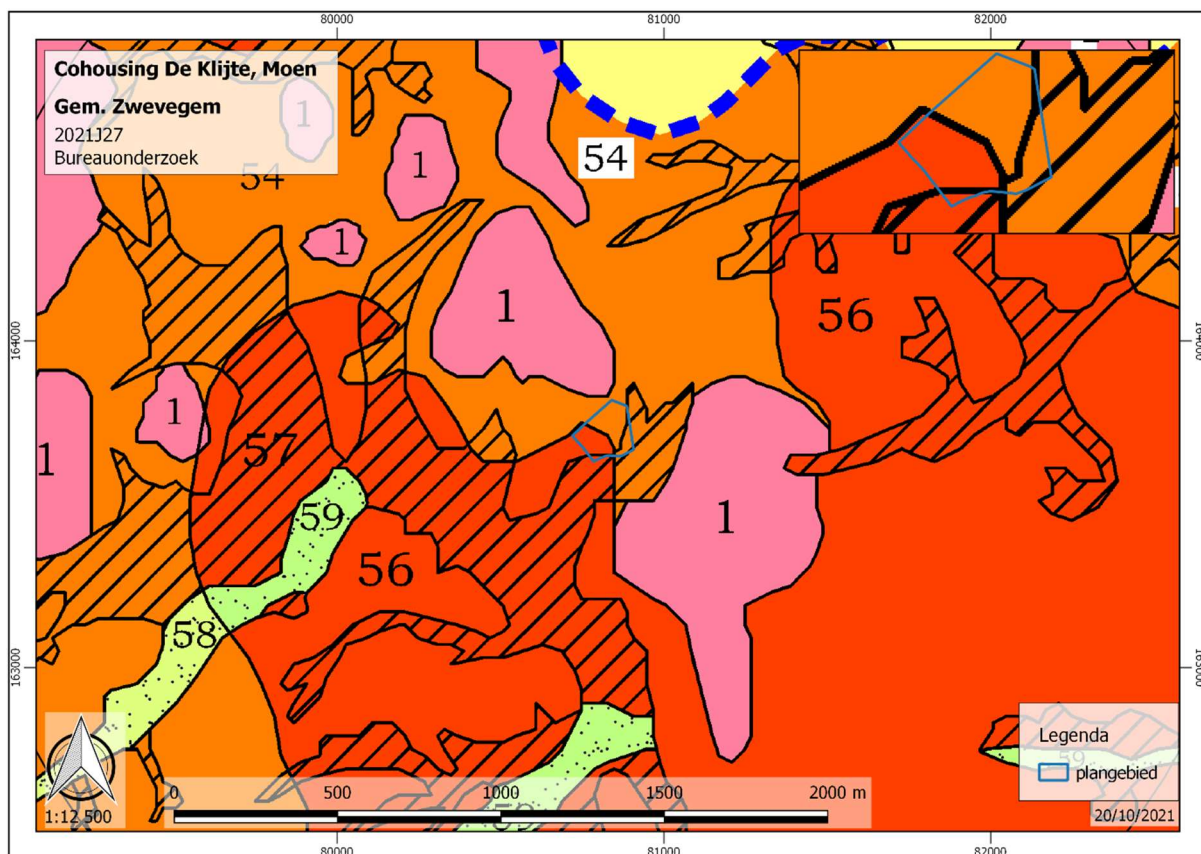
2.2.1.4 Quartairgeologie

De Quartairgeologische kaart 1/200.000 beschrijft voor het plangebied profieltype 2: een Quartaire sequentie die volledig is opgebouwd uit eolisch materiaal tijdens het Weichseliaan (ELPw), met plaatselijk eventueel niet nader gedateerde hellingafzettingen (HQ).¹³

De Quartair profieltypekaart 1/50.000 specificeert het sediment ter hoogte van het boerenhof middels profieltype 56 als leem van het Lid van Brabant dat hellingafzettingen behorend tot Lid van Haspengouw afdekt. De leem van het Lid van Brabant is door de wind afgezet tijdens het laat-Pleniglaciaal, tussen 14,6Ka en 11,6Ka jaar geleden. De leem werd nooit verplaatst, vertoont geen tot soms diffuus gelaagde silt en is partieel ontkalkt (gemiddeld vanaf 3m diep). Het Lid van Haspengouw is eveneens tijdens laat-Pleniglaciaal gevormd, maar vóór 14,6Ka jaar geleden. Het lid heeft een complexe opbouw met afwisselende colluvium (silt met dunne intercalaties van glauconiet- en nummiuliethoudende zandige sedimenten), eolische leem en humeuze banden (begraven oppervlaktevegetatie). Profieltype 54 indiceert afwezigheid van het Lid van Haspengouw in de O helft van het plangebied. De arcering langs de Z en O randen van het plangebied signaleren holoceen colluvium bovenop het Lid van Brabant.¹⁴ In 1968 werd met een spoelboring in de ZW hoek van het permanente graslandperceel 912L een 4m dik quartair dek geattesteerd. Er werden geen lemen of humeuze banden van het Lid van Haspengouw aangeboord. Op het weiland was de graszode en humeuze toplaag 25cm dik.¹⁵

2.2.1.5 Geomorfologie

Er is geen geomorfologische kaart beschikbaar voor onderhavig onderzoeksgebied.¹⁶



Figuur 16: projectie plangebied op Quartair profieltypekaart 1/50.000 met detail in inzet (bron: geopunt.be)

¹³ <http://www.geopunt.be/>

¹⁴ <http://www.geopunt.be/> en <https://www.dov.vlaanderen.be/> sedimentbeschrijvingen uit Borremans 2015, 250-251

¹⁵ <http://www.geopunt.be/> boring ID75575 (kb29d97e-B207) onbekend of de lithologische beschrijving en interpretatie betrouwbaar is

¹⁶ <https://www.dov.vlaanderen.be/>

2.2.1.6 Bodemkundig

De Bodemkaart Vlaanderen 1/20.000 beschrijft in het plangebied vochtige leembodems die meest geschikt zijn als permanente weilanden.¹⁷ De bodemserie Ada visualiseert matig natte leembodems met textuur B horizont. Onder een bruingrijze bovengrond kan een E horizont voorkomen met een bleekbruine kleur. Op de contactzone met de textuur B (Bt) worden duidelijke roestvlekken waargenomen. De basiskleur van de textuur B is bruin met okerkleurige gleyverschijnselen. Dieper in de Bt komen grijsachtige vlekken voor. Zeer dikwijls komen er mangaan en ijzer concreties voor. De Ada gronden worden aangetroffen waar minder gunstige afwateringscondities gelden, o.a. zoals in actueel plangebied op de lagere kant van een terreinhelling. De bodemserie Ada is nat tijdens de winter en het voorjaar. Wegens de onvoldoende natuurlijke drainering is Ada te nat voor de gewone landbouwteelten.

De bodemserie Adp groepeerde matige natte leembodems zonder profielontwikkeling. De bouwlaag vertoont een bruingrijze kleur die geleidelijk overgaat in niet gedifferentieerd colluviaal materiaal die baksteenrestjes en houtskoolfragmenten bevat. Het colluvium rust naar verwachting binnen actueel plangebied op een afgeknotte textuur B. Roestverschijnselen beginnen vanaf 50 cm. Deze bodems zijn enkel mits drainage geschikt voor veeleisende teelten.

Voor een inschatting van de diepste permanente grondwaterstand en daarmee de anaerobe drempel kan de gemiddelde laagste grondwaterstand informatief zijn (GLG). Onder de anaerobe drempel kunnen organische resten goed geconserveerd zijn. Voornamelijk de textuurklasse en de drainageklasse van de bodemseries zijn hiervoor van belang. De drainageklasse werd bij de bodemkartering niet bepaald op basis van gemeten grondwaterstanden, maar op basis van bodemkenmerken. Gleyverschijnselen (roestvlekken afgewisseld met bleke vlekken) komen voor in de zone die afwisselend nat en droog is (schommelende grondwaterstand). Reductieverschijnselen (blauwe en grijze tinten) zijn kenmerkend voor de permanente waterverzadigde zone. Voor een zware texturen als leem (A..) wordt het GLG bij drainageklasse .d. niet bepaald. Bij de daaropvolgende drainageklasse .e. wordt deze vastgesteld op dieper dan 80cm -Mv.¹⁸

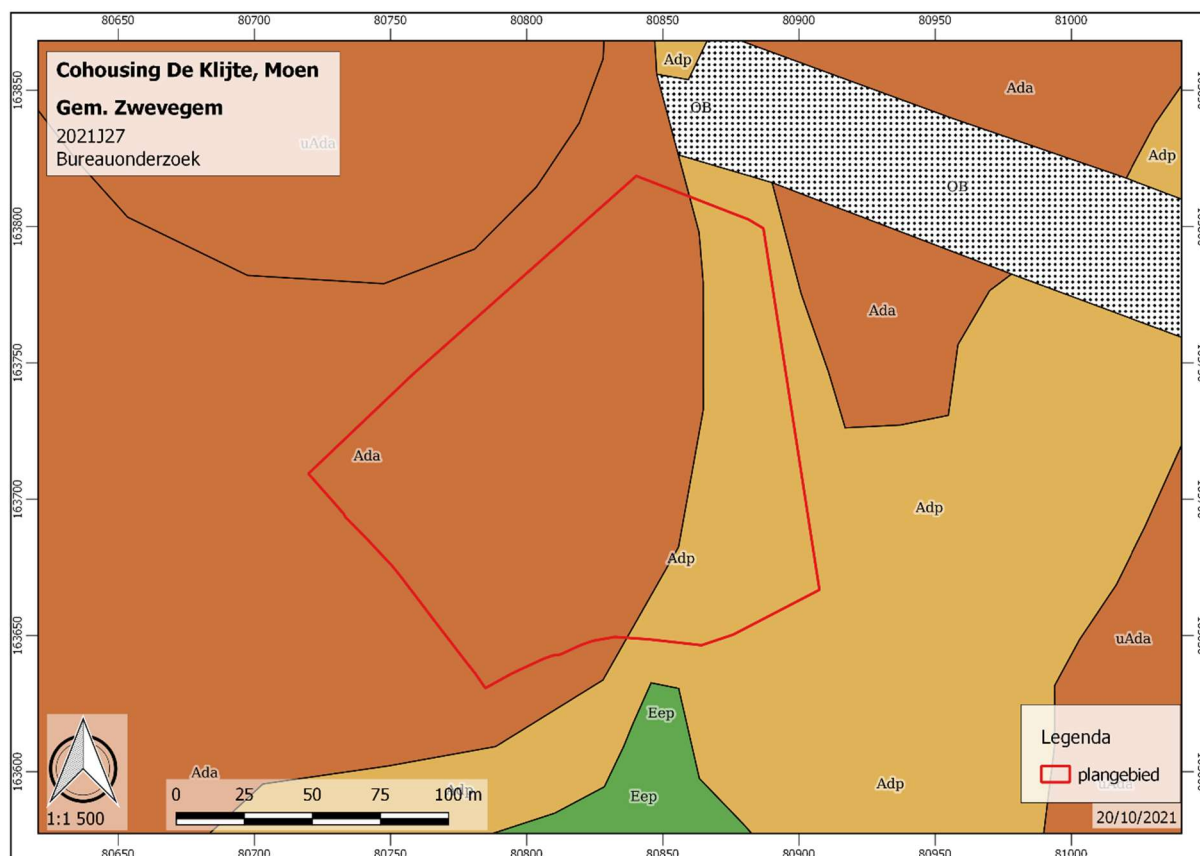
2.2.1.7 Erosiegevoeligheid

De erosiegevoeligheidskaart voor Vlaanderen beschrijft de gemeente Zwevegem als zeer sterk erosiegevoelig.¹⁹ Op perceelniveau is het plangebied laatst beschreven met de kaartopname uit 2013. Er is sprake van een lage kans op bodemerosie door bewerking maar hoge kans op erosie door waterwerking. Ter hoogte van het boeren erf geldt een middelhoge kans op erosie door waterwerking.

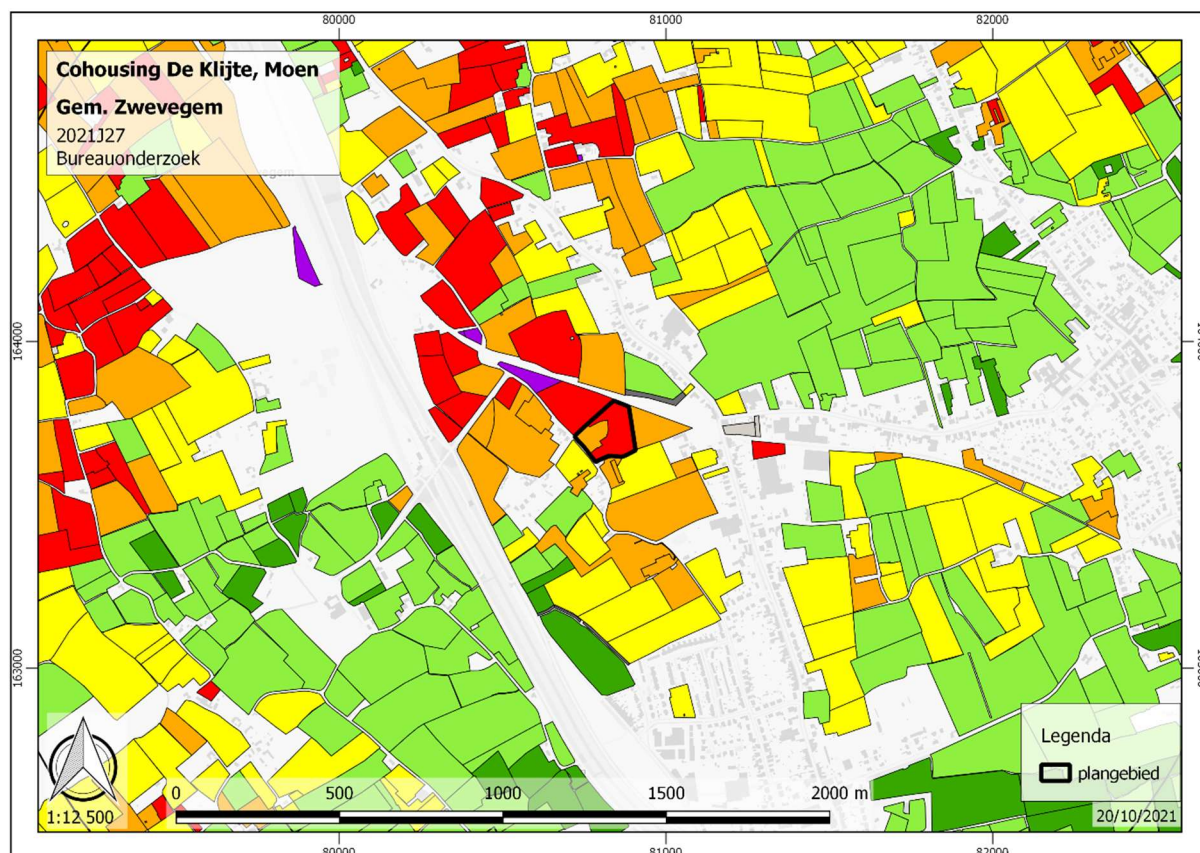
¹⁷ www.geopunt.be

¹⁸ Van Ranst & Sys 2000, 15 en <https://www.dov.vlaanderen.be/>

¹⁹ <http://www.geopunt.be/>



Figuur 17: projectie plangebied op Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)



Figuur 18: plangebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2013 (bron: geopunt.be)

2.2.2 Historische situering

2.2.2.1 *Moen*

Moen wordt voor het eerst vermeld als "*Mulnis*" in een 13de-eeuwse kopie van een handschrift uit 988 n.C. De oudste originele oorkonde met de naam Moen, vermeld als "*Mosnes*" dateert van circa 1175. De benaming *Mulnis*, zou afgeleid zijn van "*mullia*" of "*mulda*" wat fijn stof betekent. In 1280 wordt de plaats vermeld als "*Moude*", d.i. mulle grond. De eerste stenen kerk zou er in de vroege 12^{de} eeuw zijn gebouwd als Romaanse kruiskerk met vierkante middentoren. Enkele generaties later, in de 13^{de} eeuw werd iets ten O van de parochiekerk een eerste kasteel gebouwd, waarschijnlijk een torenconstructie in Doornikse steen. Het gebied rond de kerk en het kasteel was bestuurlijk sterk versnipperd. De parochie maakte deel uit van de kasselrijen Oudenaarde, Kortrijk en Doornik. De dorpsheerlijkheid ressorteerde deels onder Oudenaarde, de kerk en het kerkhof waren dan weer verbonden aan de kasselrij Kortrijk.

Het dorp ontwikkelde zich tijdens de middeleeuwen geconcentreerd rond de kerk en het kasteel. Op het einde van de 15^{de} eeuw werden er te Moen jaarlijks twee jaarmarkten gehouden. Er was een brouwerij en een herberg. Op het einde van het *Ancien Régime* waren er zeven molens op het grondgebied van Moen en talrijke hoeves en gehuchten zoals *Kleite* en *Hoog Kroene*. Veel hoeves kenden een gesloten opstelling waarbij de boerenwoning en de schuren rondom een centraal binnenplaats werden georganiseerd. De parochie maakte lang deel uit van het bisdom Doornik, waarna het achtereenvolgens aan het bisdom Gent (1801) en Brugge (1834) werd toegekend. In de 16^{de} eeuw werd het oude kasteel van Moen verbouwd tot een heerlijk hof. De dorpsheerlijkheid was van de 11^{de} tot 17^{de} eeuw eigendom van leden van de familie de Barna(i)ge of de Berna(i)ge. In de late 17^{de} en 18^{de} eeuw verwierven de adellijke families van Marselaar, de Virmal de Fallerand en de Croix het bezit. De omgeving van Moen had zwaar te lijden onder de aanslepende conflicten vanaf de tweede helft van de 16^{de} eeuw, d.i. met de godsdiensttroebelen (brandschatting van Moen in 1579), maar ook met latere bezettingen en plunderingen (1644, 1679, 1691 en 1694).

Het hof van Moen werd in 1822 afgebroken. De kasteelhoeve overleefde tot 1893, wanneer ze na een brand werd heropgebouwd in typisch laat-19^{de}-eeuwse stijl. In de 19^{de} eeuw werd voor het eerst onderwijs georganiseerd in het dorp. In 1820 werd er een spinschool gesticht, die werd omgevormd tot armenschool in 1830. In 1823 kwam er een eerste gemeenteschool. In 1852 werd een jongensschool gebouwd. In 1878 werd een klooster opgericht door de zusters van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën uit Ruisselede. Zij organiseerden het meisjesonderwijs in het dorp.

De ontsluiting en industrialisering van de gemeente werd enorm gestimuleerd met de aanleg van de Leie-Schelde verbinding, het kanaal Bossuit-Kortrijk tussen 1858 en 1860 en met de spoorverbinding tussen Kortrijk-Avelgem/Ronse in 1869. In de gemeente werden zo verschillende katoenweverijen, katoenspinnerijen en steenbakkerijen opgericht. In de Herembodegemstraat alleen waren er rond 1900 40 veldovens. In 1910 werd een steenbakkerij langs het kanaal Bossuit-Kortrijk opgetrokken. In 1937 telde Moen een steenbakkerij en een dakpannenfabriek, gelegen in het noorden van de gemeente op de grens met Zwevegem.²⁰

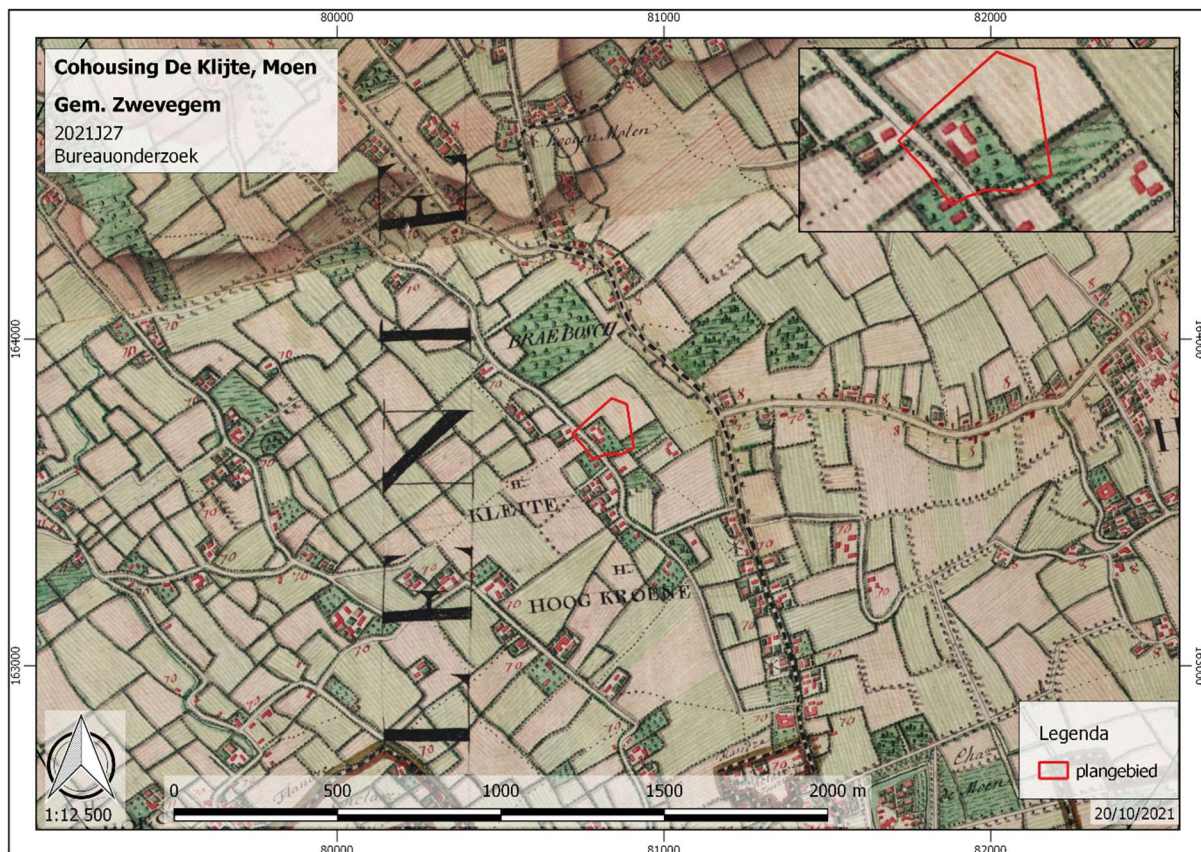
2.2.3 Historische kaarten en luchtfotografie

2.2.3.1 *De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden en het prinsbisdom Luik (1771-1778)*

De kabinetskaart werd opgesteld tussen 1771 en 1778 door Joseph Jean François graaf de Ferraris. Het is een interessant document, omdat alle gebouwen ingemeten werden en ook de omgeving vrij waarheidsgetrouw werd opgetekend (rivieren, grachten, poelen, bossen, hagen, etc.). Wel is de kaart vooral vanuit militair standpunt opgetekend. Aspecten die militair minder interessant waren, werden minder nauwkeurig ingemeten. Het kaartbeeld kan vervormen bij het georefereren.

²⁰ Gebaseerd op Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Moen [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14679> (Geraadpleegd op 20-10-2021)

Het plangebied ligt midden in het heggelandschap op circa 1,5km ten NNW van de dorpskern van Moen. De voorganger van de huidige straat wordt beschreven als onverharde landweg die met houtkanten is afgezoomd. Langs die landweg wordt binnen het plangebied een boomgaard gesitueerd rondom een gesloten hoevecomplex. Er zijn 3 bouwvolumes afgebeeld. De rode gebouwen indiceren meest waarschijnlijk vakwerkconstructies op bakstenen poeren. De O helft van het plangebied maakt deel uit van een stuk bouwland. Deze kavel van bijna 3 hectare heeft voor de omgeving een gemiddelde omvang. Het hoevecomplex is één van twee grote landbouwbedrijven die tussen de voorlopers van de straten Keiberg en De Klijte, ten Z van het Braebosch worden gesitueerd. Deze boerderijen onderscheiden zich van de kleinere landarbeidershuizen die verspreid voorkomen langs deze landwegen.



Figuur 19: projectie van het plangebied op de kaart van Ferraris uit 1778 met detailinzet (bron: geopunt.be)

2.2.3.2 *Atlas der Buurtwegen (na 1854), Popp (1854) en Kaart van Vandermaelen (1849-1850)*

De kadastrale kaarten die tot de Atlas der Buurtwegen behoren, werden opgemaakt in de loop van de jaren vijftig van de 19^{de} eeuw. De opzet van de Atlas was om een inventaris te maken van alle kleine wegen met openbaar karakter. Dit zijn de eerste kaarten die nauwkeurig en quasi zonder vervorming van het kaartbeeld zijn te georefereren. Het is daarom interessant om na te gaan in welke mate de huidige kavelformen overeenkomen met de percelen zoals afgebeeld in de Atlas. Ter hoogte van het onderzoeksgebied baseert de Atlas zich op de kadasterkaart die Philippe-Christian Popp liet opmaken omstreeks 1854.

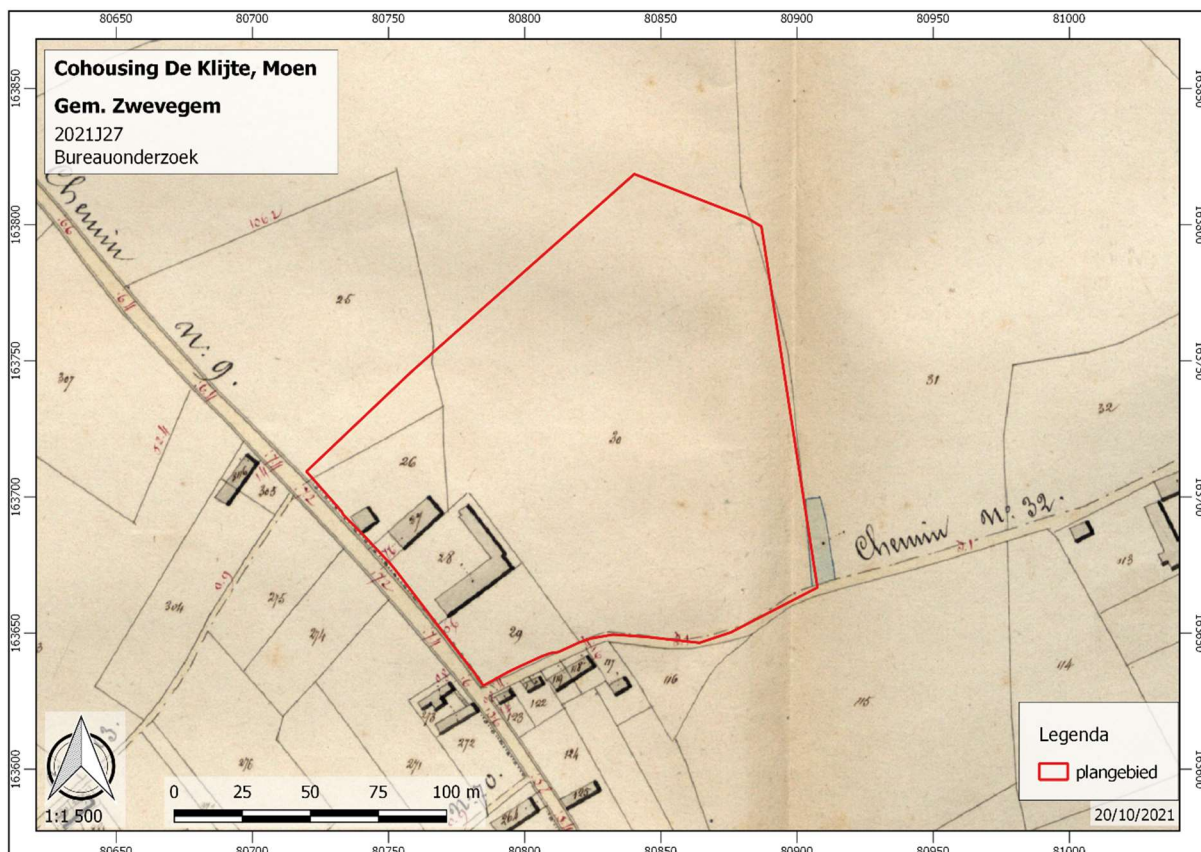
In vergelijking met de Ferrariskaart is de bebouwing iets toegenomen, meest opvallend nabij de ZW grens van het plangebied. De gebouwenconfiguratie binnen het plangebied verschilt iets met drie generaties eerder. Wellicht is het verschil te wijten aan onnauwkeurigheden bij de oudste kaart, die erom bekend staat enige abstractie te brengen binnen gebouwenclusters. Het actuele woonhuis en de L-vormige schuur zijn duidelijk herkenbaar op het jongere kaartmateriaal. Beide bouwvolumes bestonden meest waarschijnlijk al in de tweede helft van de 18^{de} eeuw, ten tijde van Ferraris. Wellicht is ook de beschreven kavelforming tussen de *Chemin n°9*, de *Chemin n°32* en de *Route du Courtrai* representatief voor de latere 18^{de}-eeuwse situatie. Een interessant detail betreft de waterpartij die al in 1854 op perceel 31 bij de ZO hoek van het plangebied is beschreven.

De topografische kaart die i.o. van Philippe Vandermaelen iets eerder werd opgemaakt tussen 1849 en 1850 onderschrijft de gebouwenconfiguratie van de Atlas der Buurtwegen. Kleine verschillen zijn een dwarse aanbouw die centraal aan de NO kant van het N schuurdeel is beschreven en de afwezigheid van het kleine bouwvolume direct ten NW van het woonhuis. De boomgaard die bij Ferraris is beschreven rond het boerenhof wordt bij Vandermaelen als graslandweide getypeerd.²¹

2.2.3.3 Topografische kaart van België (1861 e.v.)

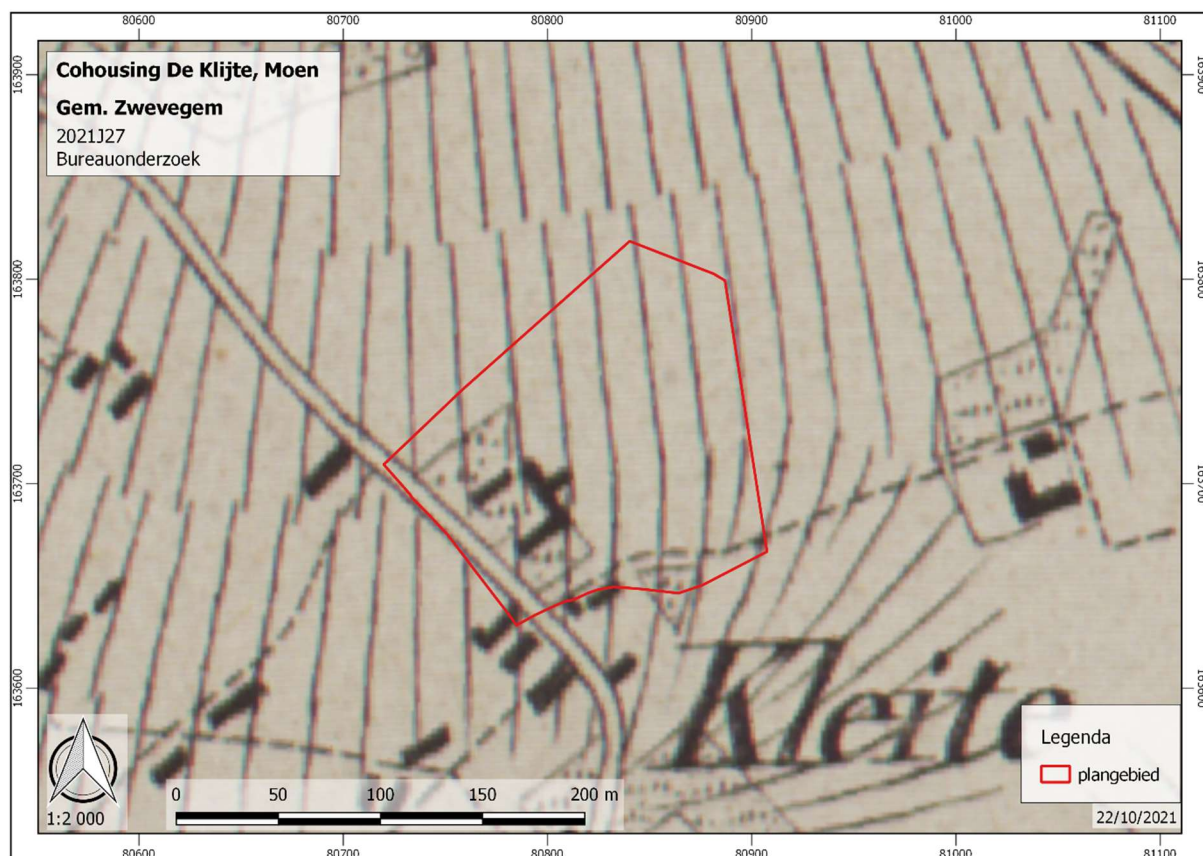
Kaartblad *Sweveghem XXIX/6* van de topografische kaart van België op schaal 1:20.000 is de eerste kaart die op het terrein werd opgemeten en gewaterpast door de officieren van het Krijgsdepot. De kaart dateert van 1862 en 1883. In het plangebied en de directe omgeving ervan is de kavelconfiguratie die werd afgebeeld in de Atlas der Buurtwegen herkenbaar. De half gesloten opstelling van het boerenhof langs De Klijte komt hier terug. Op de kaart van 1883 is duidelijk een boomgaard afgebeeld ten NW van het hoevecomplex. Ten ZO wordt grasland beschreven. Huidig perceel 912L lijkt in gebruik als akker. Relevant is nog de gracht die wordt gesitueerd langs de O grens van het actuele plangebied en draineert in de poel.

De landinrichting en het gebouwenbestand schijnen ongewijzigd tot 1961 tegen wanneer de hoevewoning een NW uitbouw heeft verworven, een schuur is gebouwd direct ten N van het historische boerenhof en een bijna N-Z georiënteerde aardeweg is aangelegd dwars door het huidige perceel 912L, dat in 1961 als graslandweide wordt gebruikt.

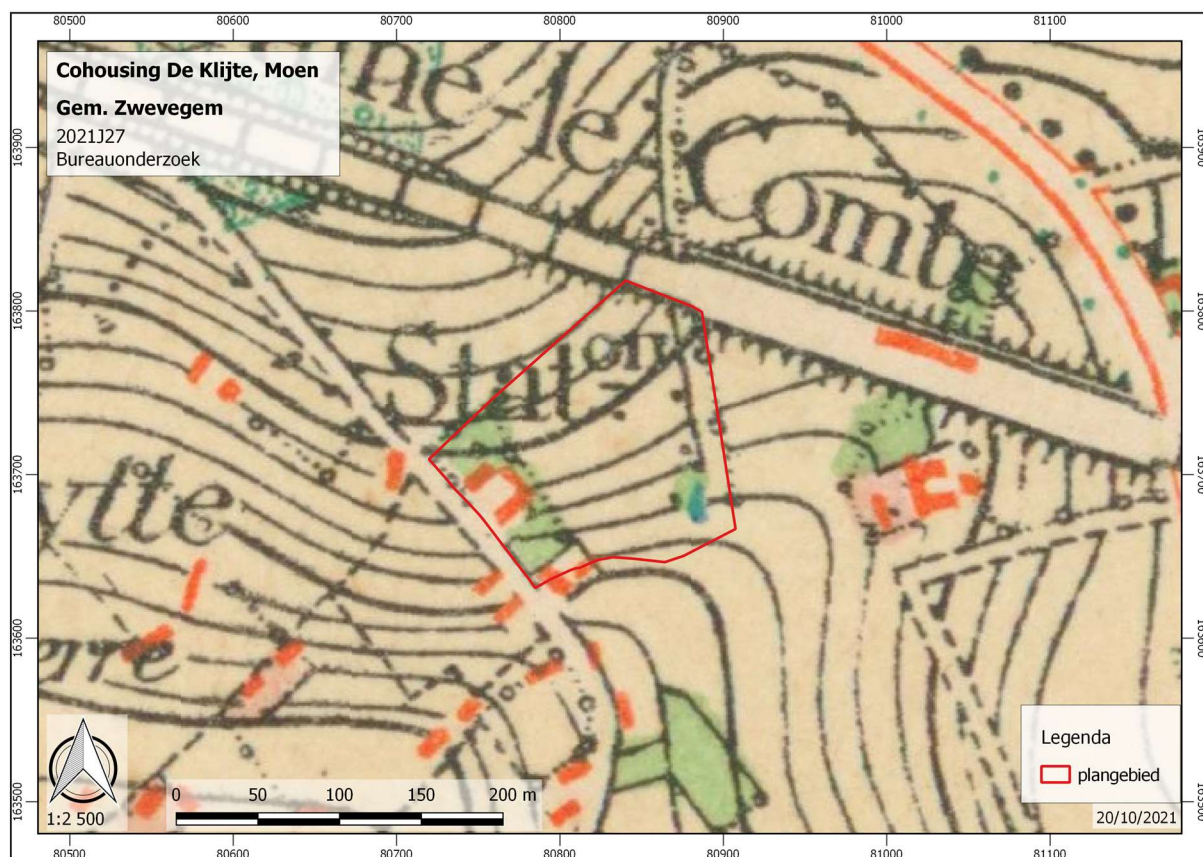


Figuur 20: projectie van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen van na 1841 (bron: geopunt.be)

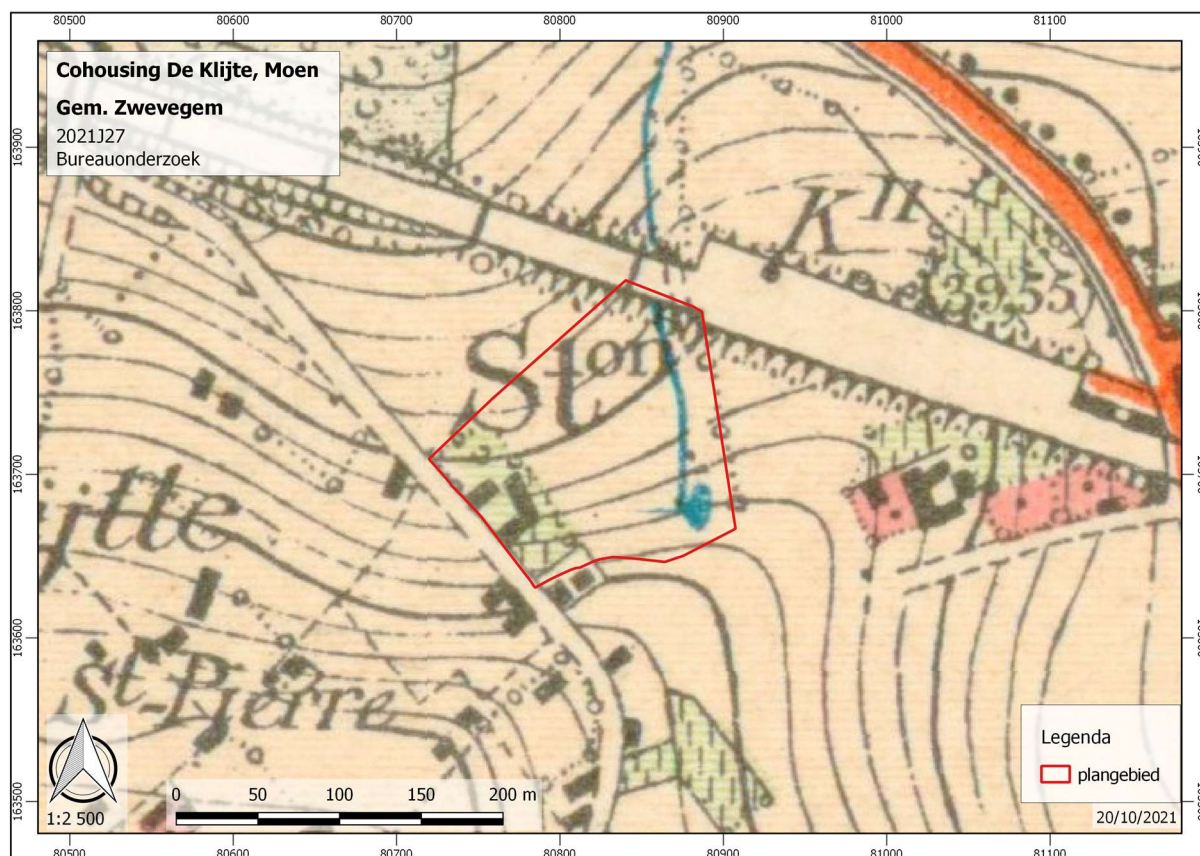
²¹ www.cartesius.be



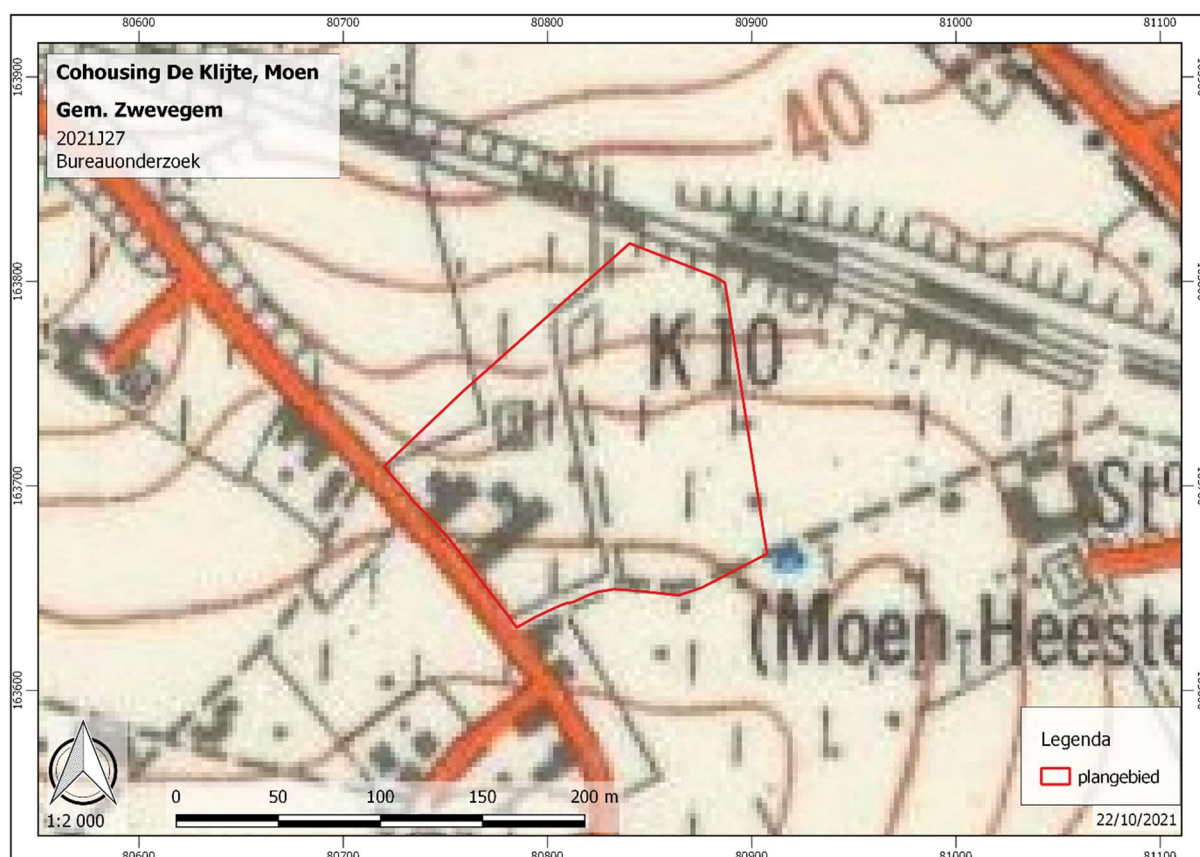
Figuur 21: plangebied op de kaart van Vandermaelen uit 1850 (bron: geopunt.be)



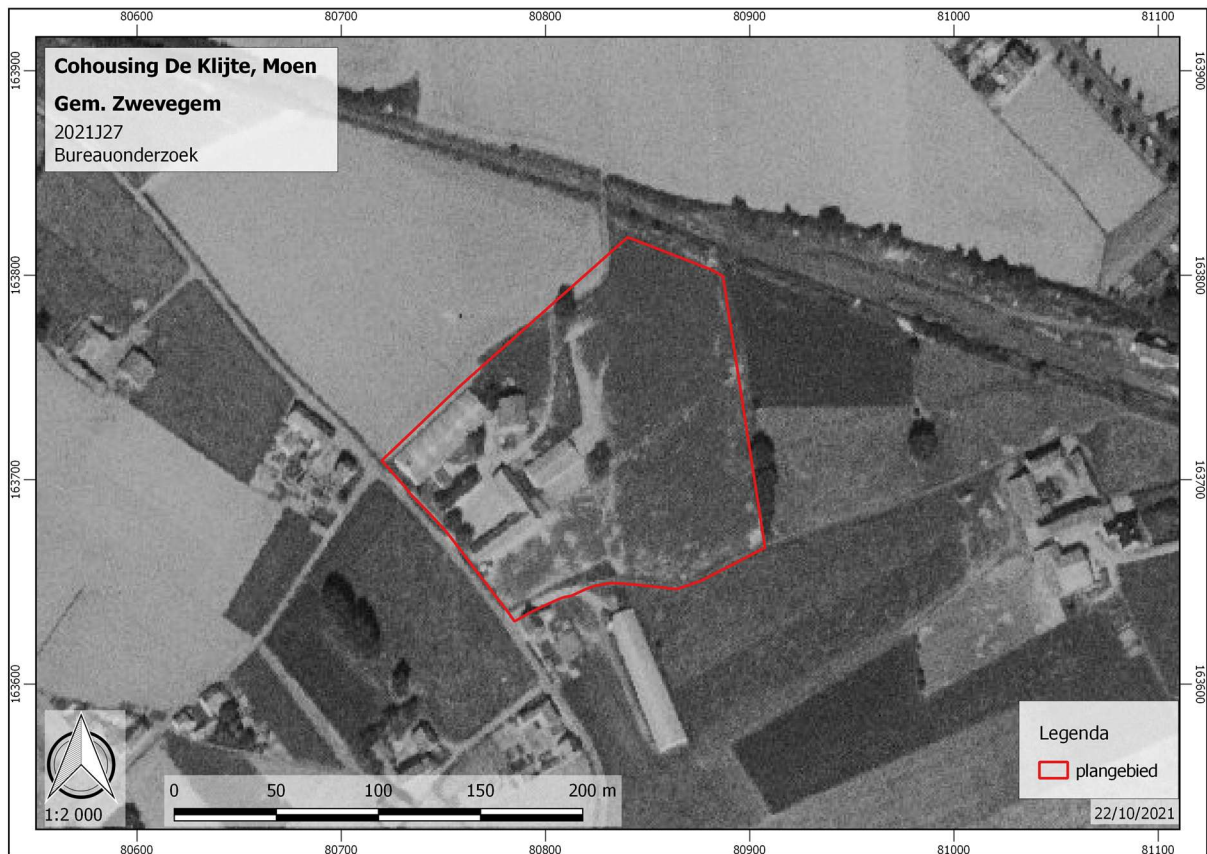
Figuur 22: projectie plangebied op de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be)



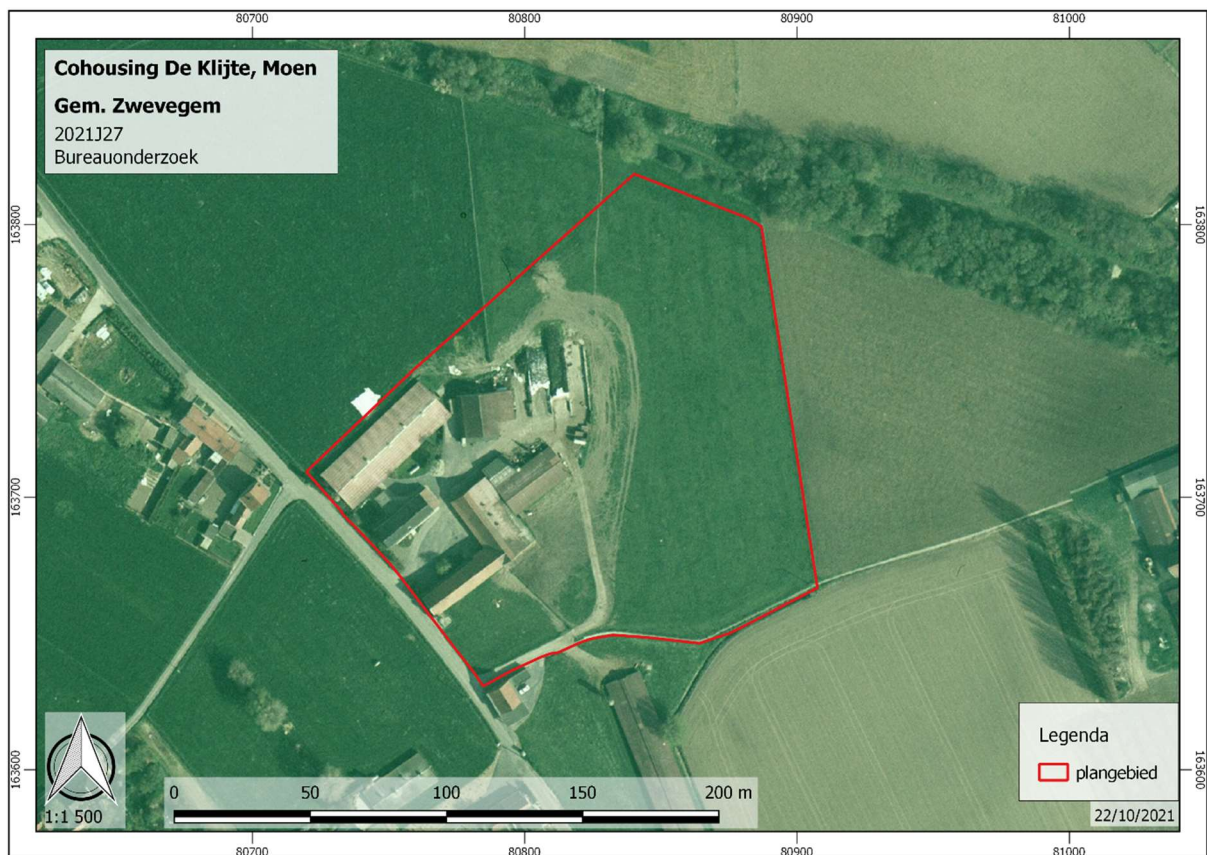
Figuur 23: plangebied op de topografische kaart uit 1882 (bron: cartesius.be)



Figuur 24: projectie plangebied op de topografische kaart van 1961 (bron: cartesius.be)



Figuur 25: plangebied op de orthofoto uit 1971 (bron: geopunt.be)



Figuur 26: plangebied op de orthofoto uit 2000-2003 (bron: geopunt.be)

2.2.3.4 *Recente ontwikkelingen*

De orthofoto uit de zomer van 1971 signaleert de bouw van twee nieuwe schuren en een bestendig gebruik van perceel 912L als graslandweide. Eén nieuwe schuur staat haaks op De Klijte, iets ten N van het woonhuis. Een eventuele boomgaard die hier aanwezig was, is thans verdwenen. Een tweede nieuwe schuur bevindt zich iets ten NO van de historische L-vormige schuur. Vanaf de schuur uit 1961 sluit nu een tweede landweg aan bij de eerdere aardeweg.

Tussen 1971 en 2003 werd ter hoogte de landweg een betonnen sleufsilosil gebouwd. Orthofoto's sinds 2000-2003 en de landbouwgebruikspercelenkaart sinds 2008 documenteren een permanente graslandweide op perceel L912.

2.2.4 *Archeologische gegevens*

Binnen het plangebied beschrijft de CAI geen bekende archeologische vindplaatsen. Indicatoren voor vindplaatsen zijn er evenmin gekarteerd.

Uit het ruimere onderzoeksgebied zijn er echter wél data beschikbaar. Er zijn verschillende oppervlaktevondsten bekend uit de steentijden. Afslagen en stukken gepolijste vuursteenbijl indiceren menselijke aanwezigheid vanaf het midden neolithicum (vanaf circa 4.000 jaar geleden). Feit dat de silexvondsten op de akkers zijn gevonden, indiceert evenwel dat er maar een geringe kans is op bewaarde grondvaste componenten zoals ondiepe paalkuilen, haardkuilen etc. De vindplaatsen zijn gelokaliseerd op de Z flanken van de Keiberg, d.i. aan de kant van de Scheldevallei. Hellingerosie zal hier eventuele grondvaste relictten hebben geërodeerd en mogelijks volledig opgeruimd met achterlating van de zwaardere mobiele elementen als afslagen en bijlfragmenten.

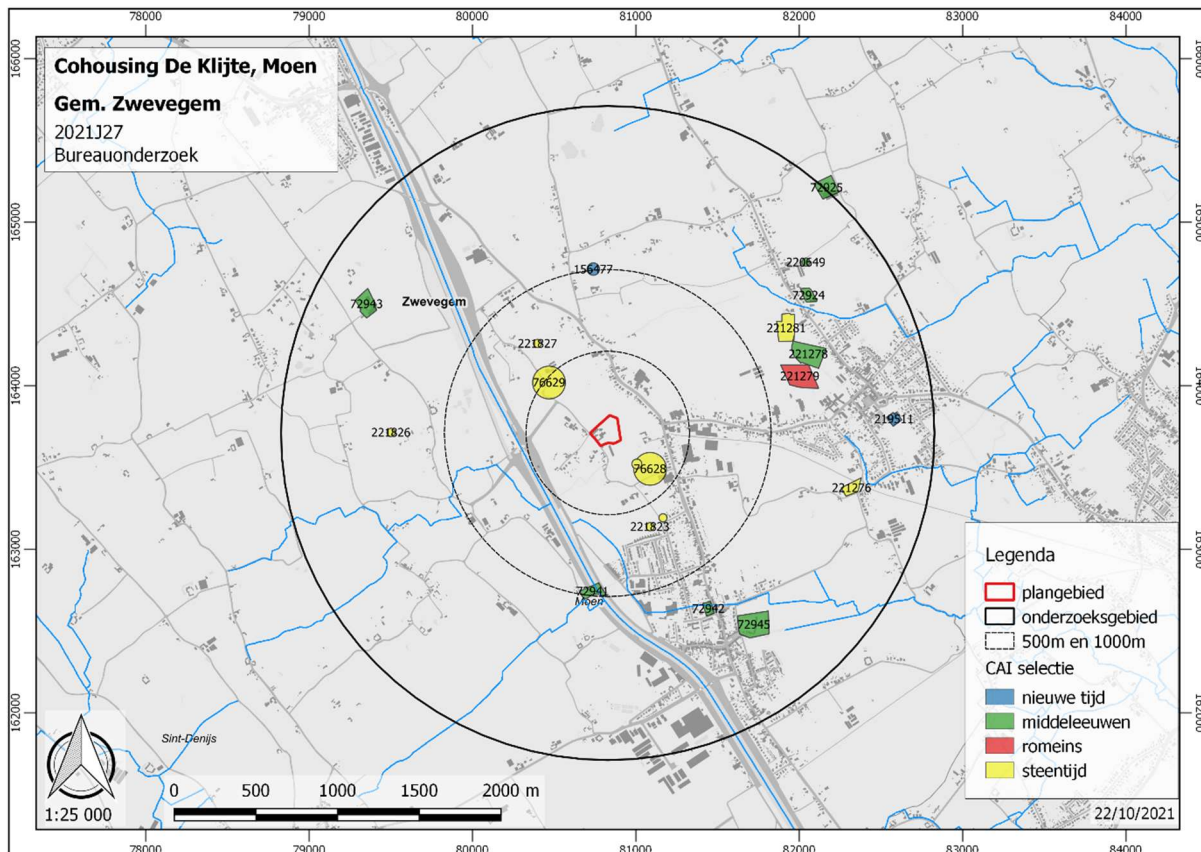
Het onderzoeksgebied telt één Romeinse en talrijke middeleeuwse vindplaatsen. Deze sites zijn ontdekt tijdens veldkarteringen of hun bestaan wordt vermoed op historische gronden. Bij de laatste categorie behoren verschillende zgn. sites met walgracht, d.i. grotere landbouwbedrijven die meest bekend zijn vanaf de 13^{de} eeuw n.C. De middeleeuwse vindplaatsen clusteren rond de dorpskernen van Moen en Heestert. CAI ID17941 vormt de site met walgracht die meest nabij het actuele plangebied is gekend, d.i. circa 900m verwijderd, nabij de W zijde van de historische dorpskern van Moen. De afwezigheid van vol- en laatmiddeleeuwse aardewerkscherven op de geprospecteerde oppervlaktevindplaatsen CAI ID76628, 76629 en 221825 lijkt betekenisvol. Deze sites situeren zich op maximaal 500m van actueel plangebied. Feit dat bij genoemde velkarteringen géén middeleeuwse vondsten zijn opgemerkt vormt een argument om het plangebied eerder in de periferie van het middeleeuwse cultuurland te situeren en maakt de kans klein dat de 18^{de}-eeuwse boerderij bij De Klijte n°12 een middeleeuwse voorganger kende.

Binnen het onderzoeksgebied vond tot heden maar één archeologische opgraving plaats, d.i. ter hoogte van het Goed te Mouden. Hier, bij het kasteel van Moen is tussen 1975 en 1979 onderzoek gevoerd en zijn architecturale resten gedocumenteerd die dateren vanaf de 13^{de} eeuw. In 2017 is nog een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd bij de dorpskern van Heestert, evenwel zonder betekenisvol resultaat.

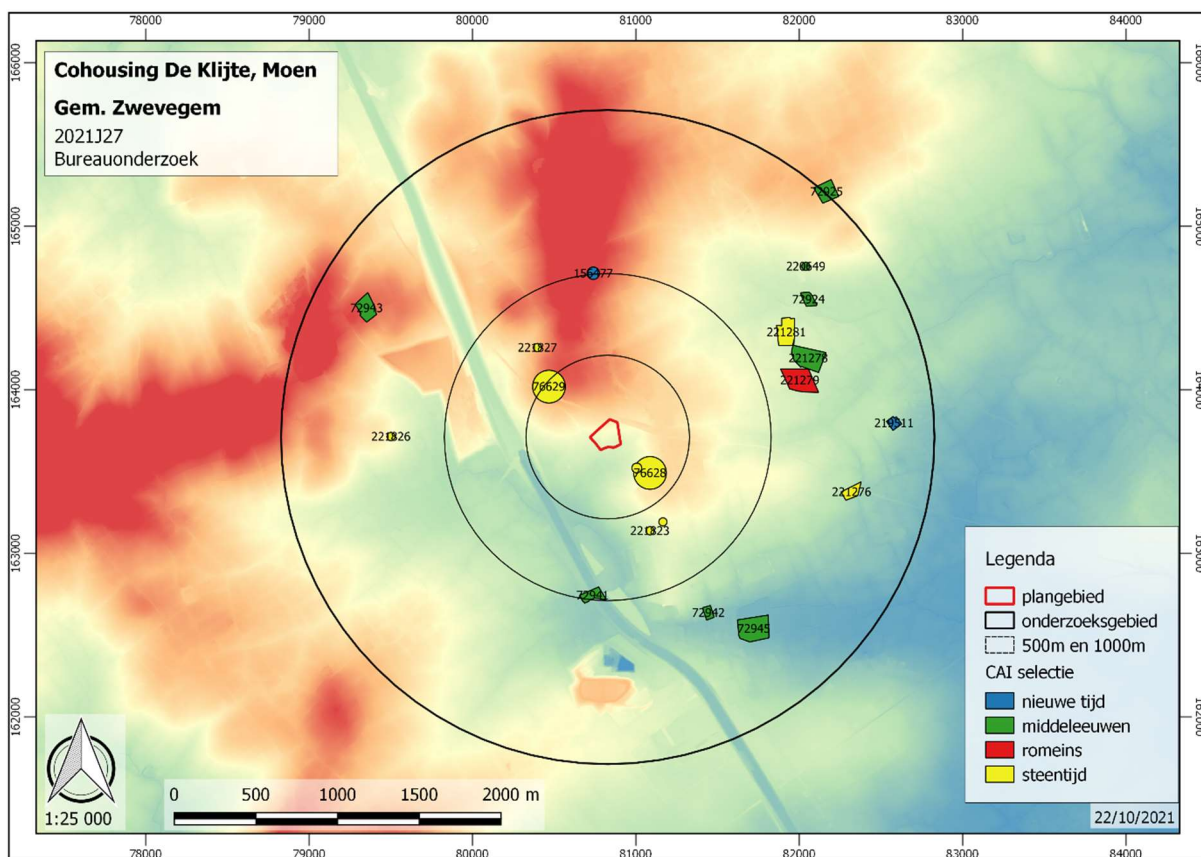
2.2.5 *Verstoringshistoriek*

Het plangebied ligt niet binnen de contouren van een geïnventariseerde verstoorde zone, cf. *supra*. Historische kaarten, orthofoto's en de landbouwperceelgebruikskaart leren dat het plangebied is gebruikt als hofstede en als akkerbouwalen tot iets voor 1961, waarna voor de terreinen rond het boerenhof uitsluitend een gebruik als permanente graslandweide is gedocumenteerd.

In dit erosiegevoelig landschap zal elk (ook ondiep (pre)historisch) akkerlandgebruik naar verwachting hebben geresulteerd in zekere hellingafspoeling. De erosie zal profielafsluiting op de hellingflanken tot gevolg hebben en colluviumaccumulatie op lagere terreindelen (zeker tegen bestaande bermen, hagen en muren).



Figuur 27: projectie van de CAI op het GRB Vlaanderen (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)



Figuur 28: archeologische indicatoren en vindplaatsen in het onderzoeksgebied (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)

CAI ID	TYPE ONDERZOEK	DATUM	TYPE VINDPLAATS/VONDST	OUDERDOM	TOPONIEM
op minder dan circa 500m					
76629	veldkartering	1991	klopper van gepolijste bijl	neo	Keiberg
76628	veldkartering	1991	geretoucheerde afslag	stt	Olieberg
221825	veldkartering	2017	silexvondsten	neo	De Klijte I
500m à 1000m					
72941	cartografisch onderzoek	2002	site met walgracht	mel	Comminestraat II
156477	topografisch element	1976	molenmote	XVI	Keibergmolen
156477	veldkartering	1976	aardewerk	XVI	Keibergmolen
221823	veldkartering	2017	silexvondsten	neo	Olieberg II
221824	veldkartering	2017	silexvondsten	neo	Olieberg I
221827	veldkartering	2017	silexvondsten	neo	Knokkestraat I
1000m à 2000m Z					
72942	cartografisch onderzoek	2002	site met walgracht	mel	Moense Beekstraat I
72945	cartografisch onderzoek	2002	kasteel	nt	Goed te Mouden
72945	opgravingen	1975-1979	kasteel	mel nt	Goed te Mouden
1000m à 2000m NW					
72943	cartografisch onderzoek	2002	site met walgracht	mel	Comminestraat I
221826	veldkartering	2017	silexvondsten	neo	Achterhoek I
1000m à 2000m O					
72924	cartografisch onderzoek	2002	site met walgracht	mel	Vierkeerstraat 54
72925	cartografisch onderzoek	2002	site met walgracht	mel	Hof ten Bossche
219511	proefsleuvenonderzoek	2017	muntieresten	nt net	Kerkhofplein 3
220649	metaaldetectie	2019	zegelstempel	mel	Petrus Hooghestraat
221276	veldkartering	2010	silex, scherven	neo mel	Wafelstraat
221278	veldkartering	2019	vondstconcentratie	mel nt net	Vierkeerstraat I
221279	veldkartering	2019	vondstconcentratie	rom nt	Vierkeerstraat III
221281	veldkartering	2019	vondstconcentratie	neo mel	Vierkeerstraat IV
Gebruikte afkortingen					
stt	Steentijd				
rom	Romeinse periode				
mel	Late middeleeuwen				
nt	Nieuwe tijd				
net	Nieuwste tijd				
I-XII	Specifieke eeuw				
neo	Specifiek neolithicum				

Tabel 1: overzicht bekende archeologische vindplaatsen

2.2.6 Archeologische verwachting

2.2.6.1 *Diepte en ouderdom*

Het plangebied is gesitueerd op een Z uitloper van de Keiberg. Een archeologisch relevant niveau bevindt er zich direct onder de humeuze bovengrond op een leemsediment dat door de wind is afgezet tussen 14.600 en 11.600 jaar geleden. Dit niveau bevindt zich ter hoogte van de permanente grasland-weide naar verwachting op circa 25cm diepte in de W helft van het plangebied. Op het boerenhof wordt dit niveau verwacht direct onder de historische en moderne bouwlaag. Er zijn geen aanwijzingen voor onderliggend, ouder archeologisch relevant colluvium. Langs de O rand van het plangebied lijkt het pleistoceen sediment afgedekt onder colluvium van onbekende dikte. De baksteeninclusies in het colluvium indiceren een jonghistorische ouderdom. Hier wordt dan ook verondersteld dat er geen extra archeologisch relevante niveaus in het colluvium zijn bewaard.

2.2.6.2 *Aard en aanwezigheid*

In het plangebied moet rekening gehouden worden met het voorkomen van materiële resten van landelijke bewoning vanaf de prehistorie, minstens vanaf het neolithicum. In de directe nabijheid bevinden zich drie bekende steentijdsites, te weten CAI ID76628, 76629 en 221825, waar vuursteenvondsten van zo'n 4.000 jaar oud zijn herkend. De Keiberg en diens Z flanken zullen in zekere mate een aantrekkelijke locatie zijn geweest voor jagers-verzamelaars en, of de vroegste landbouwgemeenschappen. Met betrekking tot de oudste prehistorische periode, het paleolithicum, kan worden gewezen op de redelijk gunstige positie van het plangebied ten aanzien de Scheldevallei. Vondsten uit deze periode zijn tot heden evenwel niet herkend binnen het onderzoeksgebied.

Met betrekking tot de middeleeuwen zijn geen geïnventariseerde sites met walgracht bekend op minder dan 900m verwijderd van het plangebied. Feit dat verschillende veldkarteringen nabij het plangebied géén middeleeuwse vondsten opleverden, suggereert dat deze zich in de periferie van het toenmalige cultuurbouwland bevond of toch dat de kans gering is dat de vroegmoderne hoeve op adres De Klijte 12 een middeleeuwse voorganger kende. De aanzienlijke afstand ten aanzien van de historische dorpskernen van Moen en Heestert kan als extra argument gelden om het plangebied eerder marginaal te plaatsen binnen het middeleeuwse platteland.

2.2.6.3 *Gaafheid en conservering*

Het plangebied situeert zich in een zeer sterk erosiegevoelig gebied op een hellingflank van actueel circa 5°. Vóór 1961 werd akkerbouw vastgesteld in nagenoeg het volledige plangebied behoudens de jonghistorische hofstede met aangrenzende boomgaard en graslandweide. Verwacht kan dat in perioden van braak hellingerosie zal hebben geresulteerd in profielafropping binnen het plangebied en zodoende in de aantasting van eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen. Naar verwachting kunnen in de W helft en het centrale deel van het plangebied enkel nog de diepst ingegraven waterputten, voorraadkuilen en zware staanders van middeleeuwse of oudere vindplaatsen zijn bewaard. De 18^{de}-eeuwse hoeve en schuur en bijgebouwen uit de vorige eeuw kunnen als bijkomende verstoringsfactoren worden genoemd.

Voor een inschatting van de conserveringsgraad van eventuele oudere resten is de anaerobe drempel richtinggevend. De drainageklasse .e. impliceert hier een nagenoeg onbestaande kans op het aantreffen van organische resten op minder dan 80 cm diepte.

2.3 Synthese en assessment

Oudland BV heeft in oktober 2021 en januari 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van de geplande herinrichting van het plangebied *Cohousing De Klijte Moen*.

2.3.1 Synthese

Middels het bureauonderzoek zijn de onderzoeksvragen beantwoord en is een karakterschets mogelijk van de aardkundige opbouw, het historisch landgebruik, de verstoring en het archeologisch potentieel van het plangebied:

- I. Hoe is de aardkundige opbouw van het plangebied, welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
 Het plangebied is gesitueerd op een Z uitloper van de Keiberg. Een archeologisch relevant niveau bevindt er zich direct onder de humeuze bovengrond op een leemsediment dat door de wind is afgezet tussen 14.600 en 11.600 jaar geleden. Dit niveau bevindt zich ter hoogte van de permanente graslandweide naar verwachting op circa 25cm diepte in de W helft en het centrale deel van het plangebied. Op het boerenhof wordt het eolisch niveau verwacht direct onder de bouwlaag. Er zijn geen aanwijzingen voor onderliggend, ouder archeologisch relevant colluvium. In de O helft van het plangebied is sprake van een jonghistorisch colluvium van onbekende dikte bovenop het eolisch laatpleistocene sediment.
- II. Wat was het historisch landgebruik van het plangebied, wat is de invloed daarvan voor (eventueel) aanwezige archeologische resten en zijn er verstoorde zones aan te wijzen?
 Minstens sinds de late 18^{de} eeuw en misschien al vanaf de middeleeuwen of zelfs vroeger maakt het plangebied deel uit van het in cultuur gebrachte bouwlandareaal. Minstens vanaf de late 18^{de} eeuw situeert zich een hofstede binnen het plangebied. Het omgevende land diende als akker tot rond 1961, waarna uitsluitend nog een gebruik als permanente graslandweide is gedocumenteerd. Omstreeks 1961 en daarna werd het boerenhof verder uitgebreid met extra schuren, kende de woonhoeve een uitbreiding en werd een betonnen sleufsilo gebouwd.
 In dit erosiegevoelig landschap zal elk (ook (pre)historisch) akkerlandgebruik hebben geresulteerd in zekere hellingafspoeling met profielafropping op de hellingflanken. Op de hellingen dient zodoende uitgegaan van nog weinig gave archeologische resten. Ter hoogte van houtkanten, wegbermen of muurwerk kan in de lagere terreindelen colluvium zijn geaccumuleerd. Door afdekking van archeologisch relevante niveaus kan dit een gunstig bewaringseffect hebben, specifiek bij de O rand van het plangebied, waar historische en aardkundige kaarten potentiële colluviumaccumulatie situeren. Ter hoogte van de boerderijgebouwen kan uitgegaan worden van verstoring van eventuele archeologische resten die de verschillende elementen van de hofstede antedateren.
- III. Zijn er archeologische resten bekend of te verwachten binnen het plangebied en welke is hun aard, ouderdom, gaafheid en conserveringsgraad?
 Er zijn in de CAI geen (indicatoren voor) archeologische resten bekend binnen het plangebied. Op grond van de veldkarteringen CAI ID76628, 76629 en 221825 en op landschappelijke gronden is er wel sprake van een verhoogd potentieel op het voorkomen van resten uit de steentijden in het ruimere onderzoeksgebied. Op akkerlanden op de hellingflanken van de Keiberg maken deze steentijdsites evenwel weinig kans om gaaf bewaard te zijn.
 Het dichtste vermoede middeleeuwse boerenhof is gedocumenteerd op 900m verwijderd van het plangebied. Het ontbreken van middeleeuwse vondsten bij de veldkarteringen CAI ID76628, 76629 en 221825 en de afstand tot de historische dorpskernen van Moen en Heestert vormen bijkomende argumenten om het actuele plangebied veeleer in de periferie van het middeleeuwse cultuurbouland te situeren. Er zijn zodoende geen aanwijzingen die een middeleeuwse voorganger laten vermoeden voor de jonghistorische hofstede op het adres De Klijte n°12.
- IV. Wat is de invloed van de geplande werkzaamheden op (eventuele) archeologische resten en op welke manier kan hiermee bij de planuitvoering worden omgegaan?

Hoewel een sluitende inventaris van bekende vindplaatsen ontbreekt voor het plangebied is in bovenstaande een laag archeologisch potentieel beargumenteerd. Er geldt immers enkel een verhoogde verwachting voor vindplaatsen uit de steentijden. Hierdoor is een specifieke beschrijving van de planeffecten op heden mogelijk. Er wordt voorzien in de sloop van 20^{ste}-eeuwse schuren, interne renovatie van een 18^{de}-eeuws woonhuis en historische schuur, uitbraak en vernieuwing van oppervlakteverhardingen, de installatie van een nieuwe riolering en een warmtenet, nieuwbouw van een *common house* met kelder, aanleg van een fietspad, een wadi en infiltratiezone, een vijver en een poel. Al deze elementen zijn gesitueerd in een terreindeel waarvoor op grond van voorliggende studie een sterk aangetast en slecht geconserveerd bodemarchief wordt verondersteld. Aangenomen wordt dat de kans zeer klein is dat de beschreven werken (behoudswaardige) archeologische resten bedreigen binnen de grenzen van het plangebied.

2.3.2 Assessment

Met het bureauonderzoek is beargumenteerd dat er voor *Cohousing De Klijte Moen* maar een laag archeologisch potentieel geldt. Hoofdrede is het samengaan van een lage archeologische verwachting, een verregaande aantasting van het bodemarchief en de naar verwachting slechte conserveringscondities van eventueel nog onbekende aanwezige archeologische resten. De inventarisatieopdracht van het archeologisch vooronderzoek is gezien het laag potentieel binnen het plangebied nog weinig relevant.

Doordat de kans op het voorkomen van waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied laag wordt geschat en doordat kenniswinst middels voortgezet onderzoek onwaarschijnlijk is, wordt aanvullend archeologisch vooronderzoek niet noodzakelijk geacht. Er wordt dan ook geen programma van maatregelen voor verder onderzoek voorzien.

Voor de veiligstelling van eventuele toevalsvondsten volstaat het om te verwijzen naar de in artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde archeologische meldingsplicht.

3 Bibliografie

3.1 Uitgegeven bronnen

BORREMANS, M. 2015: Geologie van Vlaanderen, Gent.

3.2 Onuitgegeven bronnen

VAN RANST, E. & SYS, C. (N.D.). *Eénduidige legende van de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1: 20000)*. VLM, op CD-Rom, 2000.

3.3 Geraadpleegde websites

<https://www.openstreetmap.org/>
<http://www.geopunt.be/>
<https://geo.onroenderfgoed.be/>
<https://financien.belgium.be/nl/E-services/cadgis>
<https://www.cartesius.be/>
<https://www.dov.vlaanderen.be/>
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>
<http://www.kaartenhuisbrugge.be/>

4 Figurenlijst

Figuur 1: locatie plangebied op topografische laag (bron: openstreetmap.org)	6
Figuur 2: projectie plangebied op kadasterplan (bron: geopunt.be)	6
Figuur 3: projectie plangebied op orthofoto van maart 2020 (bron: geopunt.be)	9
Figuur 4: overzicht geplande buitenwerken met impactdieptes (bron: initiatiefnemer)	9
Figuur 5: bestande toestand opname juli 2019 (bron: initiatiefnemer)	11
Figuur 6: voorgevel van het woonhuis (bron: initiatiefnemer)	11
Figuur 7: schetsontwerp stadslandschap januari 2022 (bron: initiatiefnemer)	12
Figuur 8: O gevels van de historische L-vormige schuur (bron: initiatiefnemer)	13
Figuur 9: schetsontwerp isometrie (bron: initiatiefnemer)	13
Figuur 10: topografie en hydrografie in het onderzoeksgebied (bron: geopunt.be)	18
Figuur 11: terreincoupes van het plangebied, inzet toont impact historische hoeve (bron: geopunt.be)	18
Figuur 12: N-Z terreincoupe (bron: geopunt.be)	19
Figuur 13: NNO-ZZW terreincoupe (bron: geopunt.be)	19
Figuur 14: NO-ZW terreincoupe (bron: geopunt.be)	19
Figuur 15: projectie plangebied op Quartair profieltypekaart 1/200.000 met aanduiding waterlopen (bron: geopunt.be)	19
Figuur 16: projectie plangebied op Quartair profieltypekaart 1/50.000 met detail in inzet (bron: geopunt.be) ..	20
Figuur 17: projectie plangebied op Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)	22
Figuur 18: plangebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2013 (bron: geopunt.be)	22
Figuur 19: projectie van het plangebied op de kaart van Ferraris uit 1778 met detailinzet (bron: geopunt.be) .	24
Figuur 20: projectie van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen van na 1841 (bron: geopunt.be)	25
Figuur 21: plangebied op de kaart van Vandermaelen uit 1850 (bron: geopunt.be)	26
Figuur 22: projectie plangebied op de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be)	26
Figuur 23: plangebied op de topografische kaart uit 1882 (bron: cartesius.be)	27
Figuur 24: projectie plangebied op de topografische kaart van 1961 (bron: cartesius.be)	27
Figuur 25: plangebied op de orthofoto uit 1971 (bron: geopunt.be)	28
Figuur 26: plangebied op de orthofoto uit 2000-2003 (bron: geopunt.be)	28
Figuur 27: projectie van de CAI op het GRB Vlaanderen (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)	30
.....	30
Figuur 28: archeologische indicatoren en vindplaatsen in het onderzoeksgebied (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)	30

5 Lijst van bijlagen

1. Topografische kaart met aanduiding plangebied
2. Kadastrale kaart met aanduiding plangebied
3. Bestaande toestand
4. Nieuwe toestand, schetsontwerp stadslandschap